

C. W. Leadbeater

Mentalplanet

VisdomsNettet

www.visdomsnettet.dk

MENTALPLANET

Det devachanske plan eller mentalplanet
- dets mysterier og beboere

Charles Webster Leadbeater

Oversat og redigeret efter:

The Devachanic Plane or The Heaven World –
Its Characteristics and Inhabitants

af Thora Lund Mollerup & Erik Ansvang

INDHOLD

FORORD

INTRODUKTION

- Mentalplanets plads i evolutionen

GENERELLE KENDETEGN

- Kendte fænomener
- En smuk beskrivelse
- Mentalplanets åndelige vitalitet
- En ny erkendelsesmetode
- Omgivelser
- Lyshavet
- Devaernes farvesprog
- De store bølger
- Mentalplanet og kausalplanet
- Tankens funktion
- Tankeformer
- Underplanerne
- Fortidens optegnelser

BEBOERNE

I. MENNESKELIGE

- De inkarnerede og de diskarnerede
- De, der sover eller er i trance
- De diskarnerede
- De egenskaber, der er nødvendige for livet på mentalplanet
- Hvordan kvalificerer et menneske sig til et liv på mentalplanet?
- De lavere mentalplaner – rupa-planerne
- Virkeligheden i det mentale liv
- Forsagelse af kausalplanet
- De højere planer – arupa-planerne

II. IKKE-MENNESKELIGE

- Elementalessensen
- Hvad er elementalessens?
- Åndens tilsløring
- Elementalriggerne
- Hvordan essensen udvikler sig
- Dyreriget
- Devaerne
- Deres grupper

III. KUNSTIGE

SLUTNING

- De endnu højere planer

FORORD

Denne bog sendes ud i verden uden et langt forord, og det er hensigten at imødekomme interesseredes ønske om en letfattelig fremstilling af dette åndsvidenskabelige emne. Nogle mennesker beklager sig over, at åndsvidenskabens litteratur er for vanskelig for almindelige læsere, og derfor er det forfatterens håb, at denne bog kan afhjælpe problemet. Åndsvidenskaben er ikke kun for de få – den er for alle. Blandt de studerende, der i de åndsvidenskabelige grundbøger opfanger deres første glimt af dens lære, er der måske nogle få, som får lyst til at trænge dybere ind i dens filosofi, psykologi, sociologi og videnskab og tage de esoteriske spørgsmål op til overvejelse. Denne og andre tilsvarende grundbøger er imidlertid ikke kun for studerende, der ikke lader sig afskrække af begyndervanskeligheder. De er skrevet for hverdagsmennesket, og hensigten med dem er at give så klar en fremstilling som muligt af nogle af de store sandheder, der gør livet lettere at leve og døden lettere at se i øjnene. Bøgerne er skrevet af mennesker, der tjener de mestre, som er menneskehedens ældre brødre, og de har ikke noget andet formål end at tjene.

INTRODUKTION

Mentalplanets plads i evolutionen

I bogen *"Astralplanet"* blev der gjort forsøg på så klart som muligt at beskrive astralplanet – den del af den store usynlige verden bag den fysiske – hvor mennesket også opholder sig, selvom det fysiske menneske ikke har nogen anelse om det. I *"Mentalplanet"* er det meningen at forsøge at give læseren en forestilling om det næste og højere trin – *mentalplanet* – som i åndsvidenskabens litteratur ofte kaldes *Devachan*.

Her vil betegnelsen *Devachan* imidlertid ikke blive anvendt, selvom ordets betydning reelt afslører, at det rummer den virkelighed, som ligger til grund for de kendte og mest esoteriske forestillinger om mentalplanet, der omtales i forskellige religioner. Her anvendes betegnelsen *mentalplanet*, som er et naturrige, der har meget stor betydning for mennesket. Det er en stor og rig verden fyldt af intenst liv, hvor mennesket lever i perioderne mellem de fysiske inkarnationer. Det er kun mangel på åndelig udvikling, der forhindrer mennesket i at opfatte og forstå de indre stofplaner. Mennesket påvirkes konstant af de indflydelser, som uafbrudt strømmer ud fra denne indre verden, men det kan endnu ikke bevidst modtage dem og forstå dem. Selvom gennemsnitsmennesket uden tvivl vil betragte det som utænkeligt, er denne bevidste kontakt med mentalplanet virkelighed for esoterikeren. De mennesker, der endnu ikke har fået indsigt i åndsvidenskabens, kan få hjælp af et råd, som en buddhistisk lærer har givet: *"Lad være med at klage, græde og bede, men luk øjnene op og se. Det er så smukt og så langt ud over alt, hvad nogen har drømt om eller bedt om, og det er det nu og i al evighed"*.¹

Det er vigtigt at forstå, at der i naturen findes forskellige sfærer eller eksistensplaner, og at hvert enkelt af disse planer består af stof med en bestemt tæthedsgrad, og det højere plans stof gennemtrænger altid det underliggende plans stof. Udtrykkene "over", "under", "højere" eller "lavere" i relation til disse planer er derfor aldrig udtryk for deres indbyrdes positioner. Alt stof indtager altid samme plads i rummet. Det er stoffets finhed og den hastighed, det vibrerer med, der afgør, hvilket underplan stoffet tilhører. Alt det stof, man har kendskab til, er i sit inderste væsen ét og det samme, og det varierer kun i forhold til vibrationshastighed og det plan, det tilhører.

Det medfører, at når der tales om, at et menneske går fra et plan til et andet, er der ikke tale om en bevægelse i rum, men simpelthen om en *bevidsthedsændring*. Det skyldes, at menneskets legemer består af stof, der svarer til disse planer. Det vil sige, at mennesket har et legeme, som svarer til hvert af planerne. Det kan fungere i disse legemer, men det er først muligt at gøre det bevidst, når det har lært, hvordan man bærer sig ad. At gå fra ét plan til et andet betyder altså at flytte bevidsthedens brændpunkt fra et af legemerne til et andet og midlertidigt benytte for eksempel astrallegemet eller mentallegemet i stedet for det fysisk-æteriske

¹ Harold Fielding: *The Soul of a People*, p. 163

legeme, for hvert legeme reagerer naturligvis kun på sit eget plans vibrationer. Når bevidstheden er koncentreret i astrallegemet, er det derfor kun den astrale verdens vibrationer, der opfattes, ligesom man ikke opfatter andet end den fysiske verden, når bevidstheden er fokuseret i de fysiske sanser, selvom begge disse verdener – og flere andre – hele tiden er til rådighed og er i fuld aktivitet omkring mennesket. Alle disse planer udgør i virkeligheden én levende helhed, som mennesket – på det nuværende udviklingstrin – endnu ikke er i stand til at opfatte på én gang. Det formår kun at rumme en meget lille del af helheden.

I forbindelse med dette spørgsmål om lokalitet og gennemtrængelighed må man være opmærksom på mulige misforståelser. Man skal forstå, at ingen af solsystemets tre lavere planer er sammenfaldende med dette – bortset fra en bestemt tilstand i den højeste eller atomare underafdeling af hvert enkelt af planerne. Alle fysiske planeter har et fysisk plan, der omfatter planetens atmosfære, astralplan og mentalplan, der alle gennemtrænger hinanden og derfor optager de samme plads i rummet – men planeterne er helt adskilt fra og uden forbindelse med andre planeters tilsvarende planer. Først på det buddhiske plan findes der en tilstand, der er fælles for alle planeterne i solsystemets planetkæde.

Som nævnt findes der ikke desto mindre en tilstand af hvert enkelt af disse planers atomare stof, som har en kosmisk dimension. Det betyder, at Jordens syv atomare underplaner – til forskel fra de øvrige underplaner – udgør et enkelt kosmisk plan, som er det laveste, og som nogle gange kaldes det *kosmisk-prakritiske*.² Den interplanetariske æter, der tilsyneladende findes overalt i rummet³ – i hvert fald så langt ud som til den fjerneste synlige stjerne, for ellers ville menneskets fysiske øjne ikke være i stand til at se den – består af fysiske udelelige atomer i deres normale ukomprimerede tilstand. Men alle de lavere og mere komplekse æterformer eksisterer – så vidt man på nuværende tidspunkt ved – kun i forbindelse med de forskellige himmellegemer. Æterformerne er samlet omkring himmellegemerne på samme måde som deres atmosfære, selvom æterformerne sandsynligvis strækker sig betydeligt længere ud fra deres overflade.

Nøjagtigt det samme gælder astralplanet og mentalplanet. Jordens astralplan gennemtrænger planeten og dens atmosfære, men det strækker sig også et godt stykke længere ud i rummet end atmosfæren. Måske husker man, at grækerne kaldte dette plan for "*den sublunare verden*".⁴ På samme måde gennemtrænges astralplanet af mentalplanet, og mentalplanet strækker sig ligeledes længere ud i rummet end astralplanet.

Hvert af disse planers atomare stof⁵ – og kun det, der findes i fuldstændig fri tilstand – når helt ud til den interplanetariske æter. Derfor er det ikke muligt for et menneske at bevæge sig fra den ene planet til den anden i sit astrallegeme eller mentallegeme – selv indenfor vores egen kæde. Det er kun muligt at foretage denne bevægelse i kausallegemet, og det er kun muligt for et meget højt udviklet menneske, og selv i dette tilfælde kan det ikke gøres med samme lethed og hurtighed som på planet over kausalplanet – det buddhiske plan.

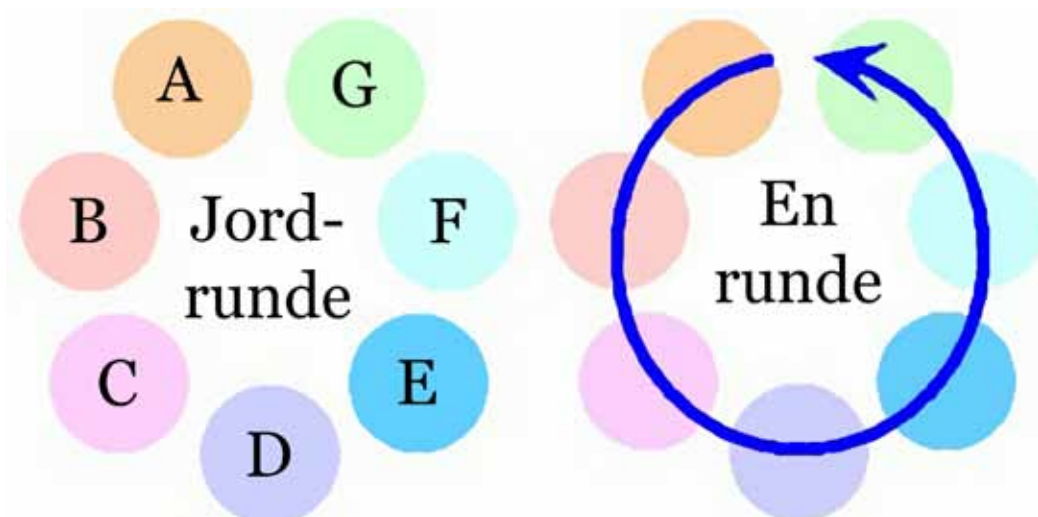
² *Prakritisk* stammer fra sanskritordet *prakriti*, der er betegnelsen for *stoffet* i ordets videste betydning til forskel fra *purusha*, *ånden*.

³ Æteren er givetvis et medie for elektromagnetiske bølger.

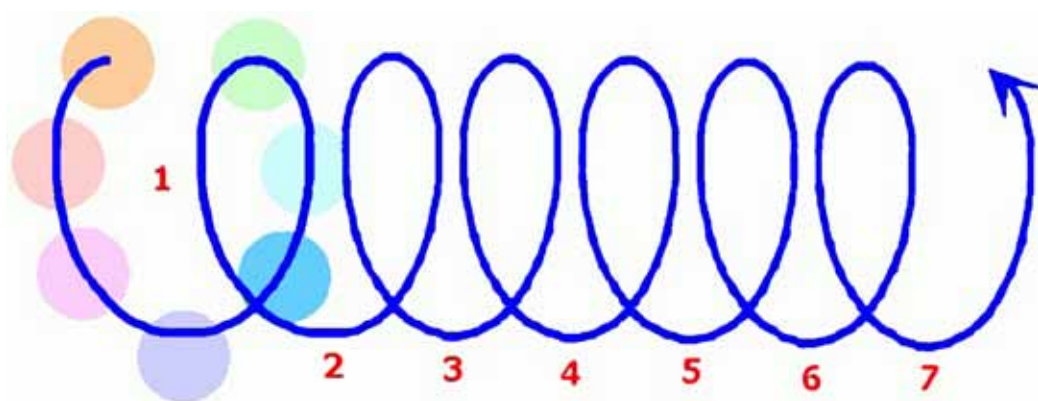
⁴ "Sublunar" betyder ordret "det, der ligger under Månen".

⁵ Det omtalte atomare stof må ikke forveksles med det, fysikerne taler om. Udtrykket er her anvendt om den mest subtile grad af astrale, mentale og andre tilstande af stoffet.

En klar forståelse af disse forhold kan forhindre, at studerende forveksler Jordens mentalplan med de andre planeter, der eksisterer på mentalplanet i vores kæde. Man må gøre sig klart, at de syv planeter i vores kæde er virkelige planeter, der hver indtager en bestemt særskilt plads i rummet, selvom nogle af dem ikke befinder sig på det fysiske plan.

En livsbølge tilbringer en tidsperiode på hver af de syv planeter i en kæde i en epoke, der kaldes en runde. Efter at have afsluttet tidsperioden på den syvende planet i den første runde, vender livsbølgen tilbage til den første planet. Her gentages processen, og en ny runde indledes. Denne proces gentages i alt i syv runder. De syv runder kaldes en *Manvantara* – en manifestationsperiode.

En Manvantara består af syv cyklusser gennem syv planeter – eller 49 "ophold".

Livsbølgen rejser gennem hver af de syv planeter i vores kæde, og udvikler sig gennem elementalriget, mineralriget, planteriget, dyreriget og menneskeriget, og under den første, den anden og den tredje runde var mennesket henholdsvis en sten, en plante og et dyr. Denne proces gentager sig i syv runder i alt – det vil sige 49 "verdensperioder", og de 49 verdensperioder kaldes en *Manvantara*.

Verdensperioder i en Manvantara.

Menneskehedens udvikling på Jorden foregår i denne periode på planeten med betegnelsen D. Planeterne A, B, F og G er adskilt fra menneskeheden og fra hinanden på samme måde, som Mars er adskilt fra Jorden, og den eneste forskel består i, at mens de sidstnævnte har deres eget fysiske, astrale og mentale plan, så har planeterne B og F ikke noget plan, der ligger under det mentale. Det astralplan og det mentalplan, der her omtales, tilhører udelukkende Jorden, og det har intet med andre planeter at gøre.

Mentalplanet er det tredje af de fem store stofplaner, der i øjeblikket har betydning for menneskeheden. Under mentalplanet ligger astralplanet og det fysisk-æteriske plan og over mentalplanet ligger det buddhiske og det atmiske plan. Bortset fra de tidlige stadier af sin udvikling tilbringer det tænkende menneske langt den største del af sin tid under evolutionsprocessen på mentalplanet. Bortset fra meget emotionelle mennesker er forholdet mellem den fysiske og den mentale tilværelses varighed kun sjældent meget mere end 1 til 20. Og hvis der er tale om intelligente mennesker med god vilje, kan det nogle gange falde til forholdet 1 til 30. Det er i virkeligheden den reinkarnerende sjæls egentlige og relativt permanente opholdssted, og hver enkelt nedstigning i inkarnation er kun en forholdsvis kortvarig, men betydningsfuld episode i denne sjæls evolution. Det er derfor en god ide at bruge den nødvendige tid til studiet af mentalplanet for at få en så grundig forståelse af det som muligt, mens man endnu lever i det fysiske legeme.

Desværre er det meget vanskeligt at forklare forholdene på dette tredje underplan⁶. Årsagen er, at sproget ikke slår til, når man – selv her på de laveste underplaner – forsøger at beskrive sine iagttagelser. De, der har læst *Astralplanet*,⁷ husker måske, at selv på astralplanet var det umuligt at give en tilfredsstillende beskrivelse af dette underplans fænomener, hvis læserens bevidsthed endnu ikke havde overskredet den fysiske verdens grænser og selv bevidst havde erfaret planet. Man kan sige, at de anstrengelser, man må gøre for at forstå almindelige iagttagelser, skal tidobles i forbindelse med den beskrivelse, der nu skal gives. Det mentale stof, der skal beskrives, er ikke alene helt anderledes end astralplanets, men bevidstheden på mentalplanet er desuden langt mere vidtrækkende, end man kan forestille sig. Forholdene er fuldstændig anderledes end på det fysiske plan, og derfor føler man sig helt fortabt, når man skal forklare forholdene på mentalplanet med helt almindelige ord, men forhåbentligt vil læserens intuition afhjælpe de uundgåelige mangler.

For blot at nævne en enkelt vanskelighed ud af mange, så ser det ud, som om tid og rum ikke eksisterer på mentalplanet. De begivenheder, der finder sted i rækkefølge og på steder, der ligger langt fra hinanden, ser ud til at ske samtidigt og på samme sted. Det er i hvert fald den virkning, det har på sjælens bevidsthed, selvom der er omstændigheder, som taler for, at denne absolutte samtidighed er noget, der hører til et endnu højere plan. Opfattelsen på mentalplanet er sandsynligvis resultatet af en rækkefølge, som sker så vanvittigt hurtigt, at man ikke når at opfatte de ufatteligt små tidsperioder, der ligger imellem de forskellige sekvenser i rækkefølgen. Det kan sammenlignes med det optiske eksperiment, der består i at hvirvle en stok med en rødglødende spids så hurtigt rundt, at øjnene modtager et indtryk af en sammenhængende ring af ild. Dette fænomen opstår, hvis stokken hvirvles rundt mere end ti gange i sekundet. I virkeligheden findes den sammenhængende ring

6 Hvis de syv underplaner tælles fra det fysisk-æteriske og dernæst astralplanet, bliver mentalplanet det tredje underplan.

7 C.W. Leadbeater: *Astralplanet*. Bogen kan frit downloades som e-bog fra VisdomsNettet – www.visidomsnettet.dk

naturligvis ikke, men det fysiske øjne er ikke i stand til at opfatte de enkelte trin i en række ensartede indtryk, der følger efter hinanden med et mellemrum på mindre end en tiendedel af et sekund.

Det er derfor nemt at forstå, at man under forsøget på at beskrive en tilværelsesform, der er totalt anderledes end den fysiske, uundgåeligt må forsøge at forklare noget, der måske vil være uforståeligt og endda opleves som helt usandsynligt for mennesker, der ikke har personlig erfaring med livet på de indre planer, fordi de ikke selv har oplevet dette højere liv. Som sagt vil det uundgåeligt medføre, at nogle læsere ikke vil kunne acceptere de åndsvidenskabelige forskeres informationer, og de bliver simpelthen nødt til at vente på en mere tilfredsstillende iagttagelse af denne indre verden, indtil de selv bliver i stand til at udforske den. Her er det kun muligt at gentage den forsikring – som allerede blev givet i bogen *Astralplanet* – at der også her er taget alle forholdsregler for at give så nøjagtig beskrivelser som mulig. I dette som i det foregående tilfælde kan man sige, at ingen oplysning – gammel eller ny – er taget med i denne afhandling, hvis den ikke er blevet bekræftet af mindst to trænede forskere, som hver for sig, uafhængigt af hinanden har gjort identiske iagttagelser, og disse forskeres viden på området er desuden langt større end forfatterens. Selvom denne gennemgang af mentalplanet ikke kan betegnes som fyldestgørende, kan den alligevel betragtes som pålidelig.

GENERELLE KENDETEGN

Kendte fænomener

Hvis man skal forklare dette vanskelige emne, så en elev er forberedt, når mentalplanet på et tidspunkt for første gang "åbner sig" – skal man måske bare springe lige ud i det, også selvom forsøget måske på forhånd er dømt til at mislykkes. Betegnelsen "elev" benyttes bevidst, for her tænkes der navnlig på mennesker med forbindelse til en af visdommens mestre, for uden denne forbindelse er der ikke større sandsynlighed for, at man ved fuld bevidsthed kan få adgang til mentalplanet og vende tilbage til den fysiske verden med en klar erindring om det, man har set. I spiritistiske seancer har "ånder" ingen mulighed for at komme med tomme fraser gennem et medies mund fra dette høje plan, og ingen almindelig clairvoyant vil nogensinde få adgang til denne indre region, selvom de dygtigste clairvoyante har fået adgang til planet, når de i dyb trance har været i stand til at frigøre sig fra hypnotisørens kontrol – og selv i disse tilfælde er de kun vendt tilbage til den fysiske verden med en tåget erindring om en intens, men ubeskrivelig smuk oplevelse, der som regel er stærkt farvet af deres personlige religiøse overbevisning.

Når den afdødes sjæl har trukket sig ind i sig selv efter det, der kaldes "døden", kan hverken sørgende venners tanker eller spiritistiske seancer få den afdøde tilbage til det fysiske plan. Først skal alle de energier og kræfter bearbejdes, der blev sat i bevægelse i løbet af den afsluttede inkarnation, før den afdøde igen er parat til at iføre sig et nyt fysisk legeme. Og selvom den afdøde kunne vende tilbage, ville beretningen om oplevelserne på de indre planer ikke give nogen korrekt forestilling om dette plan, for det er kun de mennesker, der har fuld vågen bevidsthed, der kan bevæge sig frit omkring på dette plan og opleve al den pragt og skønhed, som mentalplanet omfatter. Alt dette vil imidlertid blive grundigt forklaret under afsnittet om mentalplanets beboere.

En smuk beskrivelse

Nedenstående passage i et brev fra en respekteret esoteriker er citeret efter hukommelsen. Det har ikke været muligt at opspore, hvorfra citatet stammer – men i *Catena of Buddhist Scriptures (Kæde af buddhistiske Skrifter)* af Samuel Beal findes der et afsnit, der ser ud til at være en anden og betydeligt udvidet version af det.

"Herren Buddha siger: I mange tusinde myriader af verdenssystemer hinsides dette findes der et salighedens rige, der kaldes Sukhavati.⁸ Dette rige er omgivet af syv rækværker, syv rækker af vældige forhæng og syv rækker af træer, der bevæger sig i vinden. Denne hellige bolig

⁸ Sukhavati betyder "det lykkelige land", som i buddhismen er en mellemstation på vejen til nirvana. Sukhavati er identisk med Devachan eller mentalplanet.

for arhat'er⁹ styres af tathagataerne¹⁰ og ejes af bodhisattvaerne¹¹. Den har syv søer med krystalklart vand, og hver af søerne har sin egen specielle egenskab. Dette rige – kære Sariputra¹² – er Devachan. Dets guddommelige udumbara-træ¹³ sender en rod ned i hver jordklodes skygge og blomstrer for alle, som kan nå det. De – der bliver født i dette salige rige – som er gået over den gyldne bro og er nået frem til de syv gyldne bjerge, er i sandhed lykkelige, for dem findes der ikke mere nogen sorg eller smerte.”

Selvom informationerne er skjult i Østens blomstrende billedsprog, er det nemt at genkende nogle af de vigtigste indtryk, for de har også været de mest iøjnefaldende i de nutidige undersøgelser. De *”syv gyldne bjerge”* kan ikke være andet end mentalplanets syv underplaner, der er adskilt fra hinanden med grænser, der er imaginære, men alligevel lige så virkelige og effektive, som *”syv rækværker, syv rækker af vældige forhæng og syv rækker af træer, der bevæger sig i vinden”* på det fysiske plan. De syv søer med krystalklart vand, der hver har sine specielle egenskaber, symboliserer de forskellige kræfter og bevidsthedstilstande, som hører til hvert underplan. Men der er én egenskab, som de alle har til fælles – beboerne på disse underplaner opnår den højeste grad af salighed, som de er i stand til at opfatte. Og dette riges udumbara-træ *”sender en rod ned i hver jordklodes skygge”*. Fra hvert underplan træder mennesket ind i den tilsvarende Himmel og lyksalighed, der ikke kan udtrykkes med ord. Den er som en blomst, der åbner sig for alle, der har levet et liv, der gør dem fortjent til det. De er nemlig *”gået over den gyldne bro”*, som fører over den flod, der skiller dette rige fra begærets verden – astralplanet. For dem er kampen mellem det højere og det lavere forbi. Derfor er der hverken sorg eller smerte under opholdet i denne region. Det sker først, når de igen skal i inkarnation, og derfor må forlade mentalplanet i en relativ kort periode.

Mentalplanets åndelige vitalitet

Denne intense lykke er den første grundlæggende ide, der skal danne baggrunden for alle forestillinger om livet på mentalplanet. Der er ikke alene tale om en verden, hvor alt ondt og al sorg og smerte ikke kan forekomme på grund af planets natur, og hvor alle levende væsener er lykkelige. Det er desuden en verden, hvor enhver nyder den højeste form for åndelige lykke, som et menneske er i stand til at opfatte – og denne verden er kun begrænset af den pågældendes egen natur.

Her begynder man for alvor at fatte lidt af Den Store Livskildes centrale natur, og man får et svagt glimt af, hvad Logos betyder – og hvad der er hensigten med menneskeheden. Når denne overvældende virkelighed erkendes, oplever man, at med denne viden om virkeligheden, kan man umuligt se livet på samme måde som

9 Arhat betyder *”den værdige”* – *”den der har gjort sig fortjent”*. En arhat har taget 4. indvielse.

10 Tathagata betyder *”således er det”*. Tathagata er et andet navn for Buddha – Buddha som transcendent skikkelse. Tathagata er *”den, der vandrer i sine forgængeres fodspor”*. Det er en titel, der gives enhver Buddha – navnlig Gautama Buddha.

11 *Bodhisattva* er *”den, hvis væsen (sattwa) er blevet intelligens (bodhi)”* eller *”Den hvis sande væsen er endelig erkendelse”*.

12 Sariputra (sanskrit) शारिपुत्र eller Sariputta (Pali) var en af Buddhas to ledende mandlige disciple.

13 Udumbara (ficus glomerata) er en lotus af gigantisk størrelse, der er helliget Buddha (bodhi) eller *”den hvis sande væsen er ultimativ erkendelse”*.

før. Man kan kun undre sig over, hvor håbløst utilstrækkelige det materialistiske menneskes opfattelser af lykke er. Man kan faktisk ikke undgå at se, hvor tåbelige og utopiske de fleste af forestillingerne er, og at man stort set har vendt det, man dybest set ønsker, på hovedet. På mentalplanet er der virkelig en ægthed og skønhed, der langt overgår selv de mest poetiske drømme. Og i lyset af denne enestående pragt bliver alle andre glæder matte, ubetydelige, uvirkelige og utilfredsstillende.

I det følgende skal der gøres forsøg at forklare nogle detaljer fra denne ubeskrivelige virkelighed. I første række drejer det sig om at tydeliggøre, at denne fantastiske tilstand ikke blot er et behageligt fravær af al ondskab og alle lidelser. Det gælder også den permanente oplevelse af ekstatiske lykke og glæde, som er det første og største, der gennemstrømmer det menneske, der træder ind på mentalplanet – og denne oplevelse forlader aldrig dette menneske, så længe det befinder sig på mentalplanet. Uanset hvad det foretager sig, og uanset hvilke endnu større muligheder for udfoldelse af åndelig lykke, der åbner sig for dette menneske, efterhånden som det lærer mulighederne i denne nye verden at kende, er det altid opfyldt af denne specifikke, og helt ubeskrivelige oplevelse af ekstatiske glæde over livet i denne indre verden – samt af begejstring over synet af andres overstrømmende glæde. Der findes intet, der ligner denne tilstand i den fysiske verden – og intet, der kan give blot en fornemmelse af det. Hvis man kunne forestille sig et lykkeligt barns bevægende livsglæde ekspanderet til det modne menneskes åndelige oplevelsesniveau og derefter forstærket flere tusinde gange, kunne man muligvis få en svag forestilling om denne ophøjede tilstand – men selv denne sammenligning kommer til kort, når det drejer sig om at beskrive det ubeskrivelige – mentalplanets enorme åndelige vitalitet.

Denne intense vitalitet er blandt andet et udtryk for, at det mentale stofs partikler og atomer vibrerer med voldsom hastighed. Rent teoretisk ved enhver, at selv på det fysiske plan findes der ingen stofpartikel, som nogensinde er i ro, selvom partiklen udgør en del af en af de tætteste af alle faste former. Når menneskets astrale syn engang åbnes, er dette forhold ikke længere kun en videnskabelig teori, men en selvfølgelig kendsgerning. Og det medfører, at mennesket vil fatte livets allestedsnærværelse på en måde og i et omfang, der før har været helt utænkeligt. Den mentale horisont udvides, og mennesket begynder oven i købet at opfange glimt af de muligheder, naturen rummer. Mennesker, der endnu ikke har udviklet clairvoyance, vil betragte disse muligheder som fantasifulde drømme.

Hvis *det* er resultatet af at have astralt syn, kan man måske forestille sig det indtryk, det gør på et menneske, når det – efter at have forladt det fysiske plan og intensivt udforsket astralplanets mere intense liv og de langt hurtigere vibrationer på dette plan – opdager, at det er ved at udvikle en ny metafysisk sans, som lukker op til en anden og endnu højere verden. Det er en verden med et vibrationsniveau, der er lige så meget hurtigere end det fysiske plans, som lysets vibrationer er hurtigere end lydets. Det er en verden, hvor det allestedsnærværende liv, der uafbrudt pulserer i og omkring mennesket, kommer til udtryk med en styrke, der ligger langt langt over alt, hvad man tidligere har set og oplevet.

En ny erkendelsesmetode

Den evne, der har gjort det muligt for den esoteriske forsker at opfatte alt dette, er ikke det eneste af mentalplanets fænomener. Forskeren ser og føler ikke længere med de almindelige sanser. Denne evne gør det muligt straks at fokusere bevidstheden på det af mentalplanets underplaner, som man befinder sig på. Man opdager, at det at tænke på noget, er det samme som at gøre det til virkelighed. Der er aldrig nogen tvivl, tøven eller betænkelighed i forbindelse med anvendelse af denne højere sans. Hvis man tænker på et sted, så er man der. Og tænker man på en ven, så befinder vennen sig omgående foran en. Der kan ikke længere opstå misforståelser, for alle vennens tanker og følelser er som en åben bog.

Hvis forskeren er så heldig, at der blandt vennerne findes én med en højere sans, er deres kontakt helt uden sammenligning med samvær i det fysiske liv. Afstand og adskillelse eksisterer simpelthen ikke. Utilstrækkelige ord skjuler ikke holdninger eller hensigter hverken helt eller delvis. Spørgsmål og svar er unødvendige, for tankebillederne aflæses i samme øjeblik, de formes, og ideerne udveksles lige så hurtigt, som de opstår.

Al den viden, man søger, står til rådighed – bortset fra den viden, der rækker ud over mentalplanet. Fortiden ligger lige så åben som nutiden. Naturens hukommelse – de evigtvarende optegnelser – står til disposition, og fortidens såvel som nutidens historie afspilles som en film for øjnene af én, når og hvis man ønsker det. Man er ikke længere prisgivet historikerne, der kan være mangelfuldt informeret og mere eller mindre partiske i deres historieskrivning. Man kan udforske alt det, man er interesseret i, og være absolut sikker på, at det, man erfarer, er *sandheden*. Hvis man er i stand til at gå ind på mentalplanets højere underplaner, bliver den lange række af tidligere liv vist som en film, og man ser de karmiske årsager, der har medført, at man er den, man er i dag. Man ser også den karma, der venter på at blive udlignet, før *"hele regnskabet er betalt"*. Og man ser med usvigelig sikkerhed det helt nøjagtige punkt, man er nået til i sin udvikling.

Hvis man spørger, om man også kan se fremtiden lige så klart som fortiden, er svaret nej, for det er en evne, der hører til et endnu højere plan. Og selvom det på mentalplanet i et vist omfang er muligt at forudse det, der er på vej, er denne forudviden ufuldstændig. Årsagen er, at hvor som helst det udviklede menneske griber ind i karmaloven, kan det med sin stærke vilje tilføre nye faktorer og derved ændre planen for næste inkarnation. Når det drejer sig om et gennemsnitsmenneske, der stort set ikke har udviklet en selvstændig vilje, kan man ofte klart forudsige vedkommendes livsløb, som i det store hele simpelthen er udtryk for årsag og virkning (karma) – men når det udviklede menneskes sjæl tager sin fremtid i egne hænder, bliver det umuligt at forudsige fremtidige hændelser med nøjagtighed.

Omgivelser

Det første indtryk man får, når man med fuld bevidsthed træder ind på mentalplanet, er sandsynligvis en fornemmelse af intens lyksalighed, ubeskrivelig vitalitet, enormt forøget kraft og fuldkommen selvtillid, som er resultatet af alt dette. Og hvad ser man så, når man bruger den nye sans til udforskning af omgivelserne? Man befinder sig midt i et univers af konstant skiftende lys, farve og lyd, som man aldrig har forestillet sig i sine vildeste drømme. Det er virkelig sandt, at *"hvad intet øje har set*

*og intet øre hørt, og hvad intet menneske har kunnet forestille sig*¹⁴ – det finder man her på mentalplanet. Og den, der én gang har oplevet planets storhed ved fuld bevidsthed, vil uundgåeligt se verden med helt andre øjne. Denne oplevelse er totalt anderledes end alt, hvad man kender fra det fysiske plan, og derfor får man en underlig fornemmelse af hjælpeløshed og føler sig helt ude af stand til ikke blot at give en tilfredsstillende beskrivelse af oplevelsen, men til i det hele taget at give dem, der ikke selv har haft den, en forestilling om den.

Hvordan får man et menneske til at forestille sig, at det med den omtalte fornemmelse af intens lykke og enormt forøget kraft flyder omkring i et hav af levende lys? Det er omgivet af enhver tænkelig form for skønhed i farver og former, som ændrer sig med hver tankefølge. I virkeligheden er det kun dette menneskes tanker, der kommer til udtryk i mentalplanets stof og elementalessens – noget der i øvrigt hurtigt går op for dette menneske. Stoffet har nemlig nøjagtig den samme tæthedegrad som den pågældendes mentallegeme. Når den vibration, der kaldes en tanke, opstår i mentallegemet, beliver den omgående det omgivende mentale stof og skaber tilsvarende vibrationer i omgivelserne samtidig med, at tanken med fuldstændig nøjagtighed afspejler sig i elementalessensen. Den konkrete tanke antager helt naturligt form efter det, den beskæftiger sig med, mens abstrakte ideer som regel bliver symboliseret ved alverdens fuldkomne og meget smukke geometriske former. I denne forbindelse skal man imidlertid huske, at mange tanker, der på det fysiske ikke er stort andet end rene abstraktioner, bliver konkrete på mentalplanet.

Man vil derfor forstå, at enhver, som i denne højere verden for en tid ønsker at beskæftige sig med uforstyrret tænkning og abstrahere fra sine omgivelser, faktisk kan leve i sin egen verden uden risiko for at blive forstyrret – og endda med den fordel at se alle sine ideer og deres konsekvenser fuldt udarbejdet passere forbi i en slags panorama. Hvis man derimod gerne vil udforske det plan, man befinder sig på, bliver man nødt til midlertidigt at indstille sin tænkning, sådan at de former, som tænkeevnen skaber, ikke skal influere på det meget letpåvirkelige stof, man er omgivet af, og dermed fuldstændigt ændre forholdene.

Man må ikke forveksle denne "stille tankevirksomheden i bero" med den tanke-tomhed, som man forsøger at opnå med hatha yoga-øvelser, for i dette tilfælde er tænkeprocesserne dæmpet til passivitet, og det forhindrer, at ydre påvirkninger forstyrrer. Dette er en tilstand, der minder meget om den, som spiritistiske medier befinder sig i. I det første tilfælde er tankesindet specielt fokuseret og positivt, men har blot i øjeblikket indstillet sin funktion for at undgå, at noget personligt griber forstyrrende ind i iagttagelserne.

Hvis det lykkes at komme i denne tilstand, opdager man, at selvom man ikke læn-gere selv er midtpunkt for dette væld af lys, farve, form og lyd (som er umuligt at be-skrive), der strømmer ud, så eksisterer man stadig, for harmonien og stråleglansen er faktisk smukkere og mere storslået end før. Når man ser sig om for at finde forklaringen på fænomenet, indser man, at denne storhed ikke er en intetsigende eller tilfældig pragtudfoldelse. Det er en form for "devachansk nordlys", og det har en hensigt – en mening, man selv forstår. Det går op for iagttageren, at det, der betragtes med så stor begejstring, simpelthen er devaernes farvesprog, som er et udtryk for tankeudveksling og kommunikation mellem væsener, der står på et langt højere udviklingstrin end iagttageren. Ved hjælp af eksperimenter og øvelse opdager man, at man selv kan bruge denne nye udtryksmåde. Denne opdagelse afslører en anden del af menneskets arv i dette indre rige – evnen til at kommunikere med

14 *Paulus' Første Brev til Korinterne, 2,9*

og lære af mentalplanet's højerestående ikke-menneskelige beboere, som senere omtales mere detaljeret.

Det er nu nemt at forstå, hvorfor det ikke er muligt – som det var tilfældet med astralplanet¹⁵ – at bruge en del af denne afhandling til at beskrive *sceneriet* på mentalplanet. Mentalplanet har i virkeligheden ikke noget sceneri – bortset fra det, som hver enkelt af dets beboere selv vælger at skabe ved hjælp af sine tanker. Det er uhyre vanskeligt at beskrive forholdene på dette høje plan med ord, og derfor er det mere i overensstemmelse med virkeligheden at sige, at sceneriet er af enhver tænkelig art. Det er ikke muligt at forestille sig noget tilsvarende smukt i forbindelse med jorden, himlen eller havet, som ikke findes her i et omfang og med en intensitet, som overgår alt. Af al denne levende og strålende virkelighed ser hvert enkelt menneske kun det, som det selv har kvalificeret sig til, og som dets fysiske og astrale liv gør det muligt at reagere på.

De store bølger

Hvis "den besøgende" på mentalplanet ønsker at udforske planet endnu grundigere for at finde ud af, hvordan det ville se ud, hvis man var helt uforstyrret af beboernes tanker eller indbyrdes kommunikation, kan det lade sig gøre ved at skabe en stor skal omkring sig, som disse indflydelser ikke kan trænge igennem. Herefter kan man undersøge forholdene inde i skallen, mens man – ligesom før – holder sit eget tankesind i fuldstændig ro.

Hvis man udfører sit eksperiment tilstrækkeligt omhyggeligt, vil man opdage, at lyshavet er blevet homogent. Det indebærer imidlertid ikke, at det forholder sig i ro, for partiklerne fortsætter deres intense og hurtige vibrationer. Men de fantastiske farveglimt og de konstante ændringer af former er ophørt, og derfor kan man opfatte en helt anden og helt anderledes række af regelmæssige puls-bølger, der hidtil har været skjult bag de andre kunstige fænomener. Disse bølger findes åbenbart overalt, og intet menneske ville være i stand til at standse eller afbøje dem. De skaber ingen farveændringer og antager ikke form, men strømmer med uforanderlig regelmæssighed gennem hele planets stof som udåndingen og indåndingen i et gigantisk og ukendt åndedræt.

Der er flere grupper af disse bølger, som klart adskiller sig fra hinanden både på grund af deres masse og vibrationshastighed samt ved tonen i den harmoni, de skaber. Der er dog én mægtig bølge, som er mere storlået end de andre. Den ser ud til at være selve hjerteslaget i systemet. Som en gigantisk tidevandsbølge strømmer den ud fra ukendte centre fra et højere plan og lader sit liv gennemstrømme den lavere verden for derefter at trække sig tilbage til sit udgangspunkt. Den kommer i én lang, bølgende kurve og lyder som en form for brusen.

Hvis "den besøgende" har opnået en vis grad af åndelig udvikling, er det muligt at identificere sig med denne bølge – at lade sin ånd strømme ind i den så at sige – og lade sig bære sig opad mod strømmens kilde. Det er muligt – men det er uklogt – medmindre mesteren står ved siden af. Mesteren vil trække sin elev ud af dette vældige favntag i rette øjeblik, for ellers ville bølgen med sin uimodståelige kraft føre eleven fremad og opad til endnu højere planer. Sjælen vil imidlertid ikke kunne holde til det, og mennesket vil miste bevidstheden uden at have nogen sikkerhed

15 Beskrives i C.W. Leadbeaters bog *Astralplanet*.

for, når, hvor og hvordan den genvindes. Den ultimative hensigt med menneskets evolution er ganske vist at opnå forening med det højeste – men det skal nå dette mål med fuldkommen klar bevidsthed og ikke ved at lade sig absorbere og glide ind i en tanketom tilstand af bevidstløshed, der nærmest er ensbetydende med tilintetgørelse.

Mentalplanet og kausalplanet

Alt, hvad der her er gjort forsøg på at forklare, gælder for de fire lavere underplaner af mentalplanet, for på samme måde som den astrale og den fysiske verden, har det mentale naturrige syv underplaner. De fire laveste underplaner af mentalplanet omtales i den åndsvidenskabelige litteratur som rupa- eller eller formlanerne¹⁶, og de udgør det lavere mentalplan, hvor gennemsnitsmennesket opholder sig i den lange periode mellem inkarnationerne. De tre øverste eller højeste underplaner kaldes kausalplanet. Det er det område, hvor den reinkarnerende sjæl opholder sig imellem inkarnationerne. Man bruger disse sanskritudtryk, fordi enhver tanke på rupa-underplanerne ikklæder sig en bestemt form, mens den på arupa-underplanerne kommer til udtryk på en helt anden måde – noget, der senere forklares. Forskellen på disse to afdelinger af mentalplanet – rupa- og arupa-planerne – er så markant, at det er nødvendigt for mennesket at bruge to forskellige bevidsthedslegemer på de to planer.

Det legeme, der gør det muligt at fungere på det lavere mentalplan, er *mentallegemet*, mens det på det højere mentalplan er *kausallegemet*. Kausallegemet er den reinkarnerende sjæls legeme. Det er det legeme, som sjælen beliver, i hele den lange individuelle evolutionsperiode, hvor det lever det ene fysiske liv efter det andet. En anden stor forskel består i, at der på mentalplanets fire lavere underplaner stadig kan forekomme en vis grad af illusion – dog ikke for den, der opholder sig der eller besøger underplanerne ved fuld bevidsthed under det fysiske liv, men for det uudviklede menneske, som kommer til planet efter den proces, der kaldes døden. De uselviske tanker og aspirationer, som mennesket har haft under sit liv i den fysiske verden, flokkes omkring det og danner en slags skal – en subjektiv verden, der er menneskets helt egen, og som det lever i i sin tilværelse på mentalplanet, idet det kun meget uklart eller slet ikke opfatter hele planets virkelige herlighed, som ligger udenfor denne skal. Som regel tror dette menneske, at det, det ser, er alt, hvad der er at se på planet.

Det er imidlertid ikke rigtigt at opfatte denne skal eller sky af tanker som en begrænsning. Den har til formål at sætte mennesket i stand til at reagere på bestemte vibrationer – og udelukke de øvrige. I virkeligheden er de tanker, som mennesket er omgivet af, identiske med de evner, der skal udvikles for at få del i mentalplanets rigdom. Selve mentalplanet er en afspejling af den guddommelige tanke – et uudtømmeligt skatkammer – og mennesket, der befinder sig på mentalplanet, kan hente lige netop så meget, som dets egne tanker og aspirationer under det fysiske og astrale liv gør det muligt at tilegne sig.

Men på kausalplanet findes denne begrænsning ikke længere. Alligevel er der mange sjæle, som kun uklart og drømmeagtigt er bevidste på dette plan. Men det, de ser – uanset om det er lidt eller meget – opfatter de rigtigt, for tanken er ikke

¹⁶ *Rupa* betyder form eller legeme i modsætning til *arupa*, der betyder "uden form" eller "formløs". Betegnelsen *arupa* benyttes om den højeste afdeling af mentalplanet (kausalplanet) og endnu højere planer.

begrænset og antager derfor ikke længere de samme begrænsede former som på de lavere underplaner.

Tankens funktion

Menneskets mentale udviklingsniveau på de forskellige underplaner vil blive mere udførligt behandlet i senere afsnit, men en forståelse af tankens funktion på de lavere og de højere planer er en nødvendig forudsætning for en rigtig forståelse af disse underplaner. Derfor vil det være hensigtsmæssigt at give en detaljeret forklaring på nogle af de eksperimenter, som er udført af de åndsvidenskabelige forskere.

På et tidligt tidspunkt af disse undersøgelser stod det klart, at der på mentalplanet – ligesom på astralplanet – eksisterer en elementalessens, der er adskilt fra planets øvrige stof. Elementalessensen reagerer endnu hurtigere på tanken på dette plan, end det er tilfældet på de lavere planer. På mentalplanet er alt tankesubstans, og derfor bliver ikke kun elementalessensen, men også selve planets stof direkte påvirket af tankens funktion. Derfor er det nødvendigt at skelne mellem disse to virkninger.

Efter forskellige eksperimenter, der ikke førte til noget afgørende resultat, benyttede man sig af en metode, der gav en ret klar forestilling om de forskellige resultater, der allerede var opnået. Man lod en af forskerne blive på det laveste underplan for at udsende tankeformer, mens de andre gik ind på næste underplan for ovenfra at iagttage, hvad der skete – og for at undgå misforståelser. Forsøget gik ud på at sende en kærlig og hjælpende tanke til en person i et fjernliggende land.

Resultatet var bemærkelsesværdigt. Fra forskeren udgik der i alle retninger en slags vibrerende skal, der var dannet af underplanets stof, og som svarer nøjagtigt til de ringe, der breder sig i stillestående vand fra det punkt, hvor en sten rammer vandet – dog med den forskel, at der i dette tilfælde blev dannet en vibrationskreds, der bevægede sig ud i mange dimensioner, og som ikke var begrænset til en vandret overflade. Vibrationerne blev svagere og svagere, jo længere de fjernede sig fra udgangspunktet, men det skete langt mere gradvis, end det er tilfældet på det fysiske plan. Når de endelig nåede ud til meget store afstande, mistede de deres kraft for til sidst at blive så svage, at de ikke længere kunne opfattes.

Ethvert menneske, der befinder sig på mentalplanet, er på denne måde et center for tanker, der stråler ud fra det. Og ligesom med lysstråler på det fysiske plan går disse stråler ud i alle retninger uden at krydse hinanden. Den vibrationskreds, der konstant udvidede sig, var mangefarvet og opaliserende, men efterhånden som den blev større, blegnede farverne mere og mere.

Virkingen på elementalessensen var imidlertid fuldstændig anderledes. I tanken dannede der sig øjeblikkeligt en klar og tydelig form, som lignede den menneskelige, men som kun havde én farve, men denne farve bestod af mange af farvens nuancer. Formen flyttede sig straks over på den anden side af Jorden til den forsøgsperson, som ønskerne var rettet imod. Der ikklædte den sig elementalessens fra astralplanet og ventede nu kun på en passende lejlighed til at lade de positive indflydelser strømme ind i personens aura. Ved at ikklæde sig den astrale form mistede den mentale enhed en stor del af sin udstråling, selvom man stadig kunne se dens glødende rosenrøde farve inde i den skal af lavere stof, som den var trådt ind i.

Ligesom den oprindelige tanke havde besjælet elementalessensen på sit eget plan, havde den samme tanke med sin form af en mental elemental – besjælet den astrale elemental og således nøjagtigt fulgt det samme mønster, som selve ånden – når den under sin nedstigning gennem stoffets forskellige planer og underplaner – iklæder sig det ene legeme efter det andet.

Gennem andre eksperimenter af lignende art opdagede man, at den projicerede elementals farve varierede med tankens karakter. Som nævnt havde en stærk og kærlig tanke skabt en belivet form af en glødende rosenrød farve. Et inderligt ønske om at helbrede en syg ven, skabte en meget smuk sølvhvid elemental, og et oprigtigt forsøg på at berolige og styrke et deprimeret og ulykkeligt menneske resulterede i et strålende gyldengult sendebud.

Man vil se, at der i alle disse tilfælde – udover udstrålingen af farver og vibrationer i planets stof – også blev udsendt en bestemt kraft i skikkelse af en elemental i retning af den person, som tanken var rettet imod. Og det var altid tilfældet – bortset fra en enkelt bemærkelsesværdig undtagelse. Mens en af forskerne befandt sig på den lavere del af planet, sendte han en tanke af dyb kærlighed og hengivenhed mod den mester, der er hans åndelige lærer. Iagttagerne på den højere del af planet lagde straks mærke til, at resultatet på en måde var det omvendte af det, man havde set i de foregående tilfælde.

Årsagen er, at en elev af en mester altid er forbundet med mesteren gennem en uafbrudt strøm af tanker og påvirkninger, der på mentalplanet kommer til udtryk som en kraftig stråle eller strøm af blændende lys i violet, gyldent og blå. Man havde måske forventet, at elevens oprigtige og kærlige tanke ville sende en speciel vibration til mesteren via denne stråle. I stedet blev resultatet en pludselig intensivering af farverne i disse lysstråler, der strømmede *mod* eleven som en meget klar og tydelig strøm af åndelig indflydelse. Konklusionen er derfor, at når en elev retter tanken mod sin mester, levendegøres forbindelsen til mesteren, og vejen banes for en ny udstrømning af styrke og hjælp fra højere planer. Det ser ud som om mesteren er så stærkt ladet med indflydelser, der støtter og styrker, at enhver tanke fra eleven til mesteren ikke har nogen effekt på mesteren, sådan som det sædvanligvis vil være tilfældet, men at den yderligere forstærker forbindelsen til eleven, så der skabes en kanal i retning af eleven, som mesterens energier kan strømme igennem.

På arupa-planerne er forskellen med hensyn til tankens virkning mere markant – især for elementalessensens vedkommende. Den bevægelse, der opstår i selve planets stof, er af lignende art som på rupa-planerne, selvom den er stærkt intensiveret i denne langt finere form af stoffet. Men i virkeligheden bliver der ikke dannet nogen form, og hele processen er anderledes. I alle eksperimenter på lavere planer så man, hvordan elementalen kredsede om den person, som tanken var rettet imod, mens den ventede på en passende lejlighed til at lade sin energi strømme ind i den pågældendes mentale, astrale eller endog fysiske legeme. Men her var resultatet en slags lynglimt i essensen fra den tænkendes kausallegeme direkte til det kausallegeme, der tilhørte den, der blev tænkt på. Mens tanken på de lavere underplaner altid kun er rettet mod personligheden, er det altså her sjælen – det virkelige menneske – der påvirkes, og hvis budskabet har noget med personligheden at gøre, vil det kun nå sjælen ovenfra igennem kausallegemet.

Tankeformer

De tanker, man ser på dette plan, er naturligvis ikke allesammen bevidst rettet mod en eller anden person. Mange tanker bliver simpelthen skabt for derefter at drive tilfældigt omkring – og fordi de praktisk talt skaber en uendelig mangfoldighed af former og farver, er studiet af dem i sig selv en fascinerende videnskab. En blot nogenlunde detaljeret beskrivelse alene af tankeformernes hovedgrupper ville fylde flere sider, end der her er til rådighed – men man kan få en forestilling om de principper, der ligger til grund for en sådan inddeling ved at læse nedenstående uddrag af en afhandling, skrevet af Annie Besant.

Annie Besant nævner de tre primære principper, der ligger til grund for dannelsen af de tankeformer, der skabes i kraft af tænkeevnens funktion:

1. Tankens kvalitet, der bestemmer farven.
2. Tankens natur, der bestemmer formen.
3. Tankens intensitet, der bestemmer klarheden af formens omrids.

Annie Besant giver eksempler på de forhold, der påvirker tankeformernes farve, og hun forklarer:

”Hvis astral- og mentallegemet reagerer på indflydelse fra religiøse følelser, vil auraen være badet i blå. Farvens intensitet afhænger af, hvor dyb følelsen er. Under en gudstjeneste kan man nogle gange se disse tankeformer. I de fleste tilfælde er omridsene ret uklare. De ses faktisk kun som bølgende masser af blå skyer. Ofte er farven mat. Den har mistet sin klarhed ved at blive blandet med brunlige nuancer, der skyldes egoistiske følelser. En ægte religiøs tankeform – skabt af et uselvsk menneske – har derimod en meget smuk farve, der minder om en dybblå sommerhimmel. I disse blå skyer ser man ofte gyldne stjerner, der stiger opad som en regn af gnister.”

”Vrede viser sig som røde nuancer i alle afskygninger – fra murstensrødt til strålende højrødt. Hensynsløs vrede viser sig som uhyggelige mørkerøde glimt fra mørkebrune skyer, mens berettiget harme kommer til udtryk som en intens højrød farve, der absolut ikke er grim, men den giver en ubehagelig gysende fornemmelse.”

”Kærlighed og hengivenhed udsender rosenrøde skyer, hvis nuancer varierer fra mat blodrødt, hvis kærligheden er af animal natur, rosenrødt blandet med brunt hvis den er egoistisk, eller mat grønt hvis der er tale om jalousi. Efterhånden som kærligheden renses for alle egoistiske elementer og strømmer ud i stadig videre kredse som gavmild, upersonlig medfølelse med alle, der er i nød, ser man de smukkeste nuancer af sart rosa.”

”Intellektet skaber gule tankeformer. Den rene fornuft, der er rettet mod åndelige mål, viser sig som en meget sart og smuk gul farve. Men hvis den bruges til mere egoistiske formål eller er blandet med ambition, viser den sig som klare og stærke nuancer af orange”.¹⁷

17 *Lucifer*, bd. XIX, p. 71

Man skal selvfølgelig huske, at de tankeformer, der er beskrevet i dette citat, både er astrale og mentale, og derfor er der behov for stof fra alle mentalplanets underplaner. Der er givet eksempler på blomster- og muslingelignende former, som nogle af menneskets mere ophøjede tanker antager.

"En tankeform kan tage skikkelse af sin skaber. Hvis et menneske har et meget stærkt ønske om at befinde sig på et bestemt sted – eller at besøge en bestemt person og blive set – kan en sådan tankeform tage dette menneskes skikkelse, og en clairvoyant, der opholder sig på det pågældende sted, vil se noget, som med stor sandsynlighed kan forveksles med vennens astrallegeme. Denne type tankeform kan fungere som overbringer af et budskab, og den vil i dette tilfælde skabe vibrationer af samme art som sine egne i det menneskes astrallegeme, den er sendt til, og astrallegemet vil sende dem videre til hjernen, hvor de omsættes til en tanke eller en sætning. Denne type tankeform kan også overføre de vibrationer, som den selv har modtaget fra sin skaber, på grund af den magnetiske forbindelse imellem dem".¹⁸

Underplanerne

Hvis man ønsker at vide noget om forskellen mellem de mentale underplaners stoftyper, er det ikke nemt at svare med andet end meget generelle ord, for der er allerede brugt mange forskellige adjektiver, da der blev gjort et forsøg på at beskrive det laveste underplan, og derfor er der ikke nogen tilbage, når de øvrige nu skal beskrives. Hvad kan man egentlig sige, ud over at stoffet bliver finere, harmonierne mere klangfulde og lyset mere levende og gennemsigtigt, efterhånden som man stiger op igennem dem? Der er flere overtoner i lyden og finere nuanceringer af farverne, jo dybere man kommer ind, og der findes flere og flere farvetoner, som er ukendte for det fysiske syn. Man har poetisk – men korrekt – forklaret, at lyset på et lavere plan er mørkere end på det plan, der ligger lige over. Denne ide bliver måske nemmere at forstå, hvis man i tanken begynder ovenfra i stedet for nedefra og forsøger at gøre sig klart, at på det højeste underplan vil man se stoffet besjælet og levendegjort af en energi, der ligesom lyset strømmer ned fra et plan, der ligger langt over det mentale. Når man herefter går ind på det andet underplan, ser man, at stoffet på det første underplan er blevet til energien på det andet – eller for at udtrykke det mere nøjagtigt – at den oprindelige energi, som er iklædt et hylster af stof fra det første underplan, stadig er den energi, der besjæler stoffet på det andet underplan.

På det tredje underplan vil man ligeledes se, at den oprindelige energi nu er blevet tilsløret to gange ved at iklæde sig stoffet fra det første og det andet underplan, som den er passeret igennem. Når man er kommet ind på det syvende underplan, er den oprindelige energi blevet tilsløret seks gange og derfor i tilsvarende grad blevet svagere og mindre aktiv. Denne proces svarer nøjagtigt til tilsløringen af *atma* – den primære ånd – under dens nedstigning i skikkelse af monadisk essens for at belive stoffet på de forskellige planer. Fordi det er en proces, der også finder sted i naturen, vil det spare den studerende for meget besvær, hvis man forsøger på at forstå denne ide.

¹⁸ *Lucifer*, bd. XIX p. 73

Fortidens optegnelser

I denne beskrivelse af mentalplanet, er det vigtigt at huske at nævne årsagen til det, der udgør *fortidens optegnelser* – naturens hukommelse, der også kaldes *akashakronikken* – som er den eneste sande og pålidelige verdenshistorie. Selvom disse optegnelser ikke findes direkte på mentalplanet, men kun er en afspejling af noget endnu højere, er de trods alt klare og nøjagtige i sammenligning med den usammenhængende beretning, som er alt, hvad der repræsenterer dem i den astrale verden. Det er derfor kun, når en clairvoyant kan "se" på mentalplanet, at man kan stole på beskrivelsen af fortiden. Hvis den clairvoyante ikke er i stand til at passere fra dette plan og tilbage til det fysiske med fuld bevidsthed, kan man ikke udelukke muligheden for fejltagelser i erindringen om det, der er iagttaget.

Den studerende, der har haft succes med at udvikle de latente metafysiske evner i et sådant omfang, at det er muligt at anvende den sans, der hører til mentalplanet, mens den studerende endnu befinder sig i sit fysiske legeme, har potentielt et enormt historisk forskningsområde til sin rådighed. Det er ikke alene muligt i fred og ro at gennemgå den del af fortiden – som man har kendskab til, korrigere mange fejltagelser og misforståelser, der har sneget sig ind i de beretninger, der er overleveret – men også lade blikket glide hen over hele verdens historie fra dens allerførste begyndelse og iagttage intellektets langsomme udvikling hos mennesket, herunder Flammeherrernes ankomst til Jorden og udviklingen af de storslåede civilisationer, som de grundlagde.

Studierne er ikke begrænset til menneskeheden. Man kan som i et museum se alle de mærkelige dyre- og planteformer, der fyldte verden, da den var ung. Og man kan iagttage de geologiske forandringer og de vældige naturkatastrofer, der gang på gang har ændret Jordens udseende.

De muligheder, der åbner sig for den, der har adgang til disse optegnelser, er så omfattende, at selvom de var den eneste fordel ved mentalplanet, er de alligevel mere interessante end alt, hvad de lavere verdener kan tilbyde. Og når man tilføjer mulighederne for at erhverve sig den viden, som denne nye og vidtrækkende evne indebærer, og som også medfører direkte kontakt med de varigere og visdommens mestre, frigørelse fra det fysiske livs besværligheder, oplevelsen af glæde og frem for alt den studerendes evne til at tjene sine medmennesker, begynder man at få en svag forestilling om det, man kan opnå, når man har gjort sig fortjent til ved fuld bevidsthed at studere og forstå mentalplanet.

BEBOERNE

I arbejdet med at beskrive mentalplanets beboere vil det måske være bedst at inddele dem i de samme tre store grupper, som i bogen om astralplanet – menneskelige, ikke-menneskelige og kunstige. Helt naturligt vil der være færre underafdelinger her end på astralplanet, fordi resultaterne af menneskets negative karaktersvagheder, der fyldte meget på astralplanet, ikke findes på mentalplanet.

I. MENNESKELIGE

Ligesom det var tilfældet i omtalen af de lavere planer, vil det også her være en fordel at dele mentalplanets menneskelige beboere i to grupper – de, der stadig er knyttet til et fysisk legeme, og de, der ikke har et fysisk legeme – *de levende* og *de døde*, som man sædvanligvis, men fejlagtigt kalder dem. Der kræves kun meget lidt erfaring med disse højere planer for helt at ændre den studerendes forestilling om den forandring, der sker, når døden indtræder. I samme øjeblik bevidstheden begynder at fungere på astralplanet – og i endnu højere grad på mentalplanet – går det op for den afdøde, at det sande liv aldrig kan opleves på det fysiske plan, men at man først træder ind i det, når man forlader det fysiske liv. I øjeblikket findes der ikke brugbare og samtidig nøjagtige danske ord, der kan give udtryk for disse forhold. At betegne de menneskelige beboere som henholdsvis inkarnerede og diskarnerede vil i det store og hele være de mindst vildledende af forskellige udtryk, der kunne bruges.

Først skal de af mentalplanets beboere, der falder ind under betegnelsen "de inkarnerede", omtales. Det er de mennesker, der samtidig med at være knyttet til et fysisk legeme er aktive og ved fuld bevidsthed på mentalplanet. Det drejer sig enten om mestre eller deres indviede elever, for så længe en studerende ikke af sin mester har lært at gøre brug af sit mentallegeme, er det ikke muligt at bevæge sig frit, selv på de lavere underplaner. At kunne fungere bevidst på de højere planer under det fysiske liv er tegn på endnu højere udvikling, fordi det indebærer, at den pågældende er blevet forenet med sin sjæl. I det fysiske liv er dette menneske ikke længere blot en personlighed, der mere eller mindre er under sjælens indflydelse, men den pågældende *er* sjælen – ganske vist hæmmet og begrænset af et fysisk legeme, men dog i besiddelse af en sjæls evner og indsigt.

Disse mestre og indviede er et smukt syn for de, der kan se dem. De er strålende væsener af lys og farver, der afviser alle negative indflydelser overalt, hvor de færdes. På alle, der kommer i nærheden af dem, virker de, som solskin virker på blomsterne. De spreder en følelse af ro og lykke omkring sig, som ofte fornemmes selv af dem, som ikke kan se dem. En stor del af deres vigtigste arbejde udføres på mentalplanet – især på kausalplanet – hvor den integrerede personlighed kan påvirkes direkte. Fra dette plan lader de deres indflydelse strømme ind i tænkingens verden til gavn for åndeligt arbejde af enhver art. Her fordeles en stor del af den

åndelige kraft, der frigøres gennem nirmanakayaernes¹⁹ selvopofrelse, og her gives der også direkte undervisning til de aspiranter, der er tilstrækkeligt udviklet til at kunne tage imod den, for på mentalplanet kan det foregå på en nemmere og mere fyldestgørende måde end på astralplanet. Samtidig med alle disse aktiviteter udfører de et vigtigt arbejde i forbindelse med de mennesker, der kaldes de døde. Det forklares i et senere afsnit.

Det er positivt, at de beboere, der på en næsten pinlig måde tiltrak sig forskernes opmærksomhed på astralplanet, stort set ikke findes her. I denne verden, der er kendetegnet ved uselviskhed og åndelighed, er der naturligvis ingen plads til den sorte magiker²⁰ og hans elever, fordi egoisme er selve kernen i alt, hvad de mørke kræfter foretager sig, og deres studier af de esoteriske kræfter tjener udelukkende personlige formål. Hos mange af dem er intellektet ganske vist meget højt udviklet, og mentallegemets stof er derfor også usandsynligt aktivt og sensitivt på nogle områder. Men i alle tilfælde er disse aktiviteter forbundet med personlige begær og ønsker af en eller anden art, og derfor kan de kun komme til udtryk gennem den lavere del af mentallegemet, der næsten er sammenblandet med astralt stof. Den uundgåelige konsekvens af denne begrænsning er, at deres aktiviteter er begrænset til astralplanet og den fysiske verden. Et menneske, der hele livet igennem har været ond og egoistisk, kan faktisk have haft perioder, der var præget af ren abstrakt tænkning. Derfor kan dette menneske også bruge sit mentallegeme, hvis det har lært, hvordan man skal bære sig ad. Men i samme øjeblik, det personlige element kommer ind i billedet, og det stræber efter at opnå et eller andet negativt resultat, er tanken ikke længere abstrakt, og det opdager, at det igen samarbejder med det velkendte astrale stof. Man kan næsten sige, at sorte magikere kun kan fungere på mentalplanet, så længe de ikke husker, at de er sorte magikere.

Men selv når de sorte magikere ikke er opmærksom på det, ville de på mentalplanet kun være synlige for de mennesker, der fungerer bevidst på dette plan, og aldrig for dem, der efter døden opholder sig på dette plan. Disse sjæle lever fuldstændigt i deres egen tankeverden og kan derfor ikke påvirkes af noget udefra.

De, der sover, eller er i trance

Når man taler om de inkarnerede beboere på mentalplanet – dvs. de mennesker der er i fysisk inkarnation – opstår der helt naturligt det spørgsmål, om det er muligt for hverdagsmennesker eller personer med psykiske evner under søvnen at trænge igennem til dette plan? I begge tilfælde er svaret, at det er muligt – men det sker yderst sjældent. De afgørende faktorer er, at man lever et disciplineret og målrettet liv, og selvom man når frem til dette plan, vil der ikke være noget, der kan kaldes sand bevidsthed, men kun evnen til at opfatte bestemte indtryk.

Som eksempel på muligheden for at "besøge" mentalplanet under søvnen kan nævnes et tilfælde, der forekom i forbindelse med nogle eksperimenter, som blev foretaget med drømmebevidsthed, og som er omtalt i bogen *Drømme*.²¹ De, der har læst denne afhandling, husker måske, at man viste forskellige grupper af sovende personer et tankebillede af et tropisk landskab for at se, om forsøgspersonerne

19 En *Nirmanakaya* er en Buddha, der giver afkald på nirvana for at forblive i menneskehedens tjeneste, indtil alle mennesker er nået til samme trin som dem selv.

20 Dette udtryk har intet med hudfarve at gøre.

21 C.W. Leadbeater: *Drømme*. Kan frit downloades som e-bog fra VisdomsNettet – www.visdomsnettet.dk

kunne huske det, når de vågnede. Til belysning af eksperimentet skal der her gives dette eksempel:

Det handler om en kvinde, der havde en moralsk karakter og betydelige, men utrænede psykiske evner, og synet af tankebilledet havde en overraskende virkning på hendes mentallegeme. Følelsen af ægte glæde var så intens, at den sovende kvindes bevidsthed blev koncentreret i mentallegemet – eller sagt med andre ord – at hun befandt sig på mentalplanet. Det betyder imidlertid ikke, at hun var *bevidst* på mentalplanet. Hun var simpelthen i den samme tilstand, som gennemsnitsmennesket oplever efter døden, når det driver omkring i et hav af lys og farver. Man kan sige, at hun befandt sig i en ekstatiske tilstand på grund af de tanker, der opstod, da hun så det smukke landskab – men hun betragtede det med en større indsigt og en mere fuldkommen forståelse og med den forøgede tankekraft, der er kendetegnende for mentalplanet, sådan som det er omtalt i det foregående. Den sovende befandt sig i denne tilstand i flere timer – tilsyneladende uden nogen form for tidsfornemmelse – og hun vågnede til sidst op med en følelse af dyb fred og indre glæde, som hun slet ikke kunne forklare, for hun havde ingen erindring om det, der var sket. Der er dog ingen tvivl om, at denne form for oplevelser øger sjælens åndelige udvikling, selvom oplevelsen ikke huskes i dagsbevidstheden.

Af mangel på et tilstrækkelig stort antal eksperimenter er det ikke muligt at udtale sig med al for stor sikkerhed, men det er næsten givet, at et resultat som dette kun vil være muligt at opnå, hvis det drejer sig om et menneske, der allerede er psykisk udviklet i et vist omfang.

Denne forudsætning er endnu mere nødvendig, hvis en hypnotiseret person skal have kontakt med mentalplanet via trance. Blandt almindelige clairvoyante er der sandsynligvis ikke én ud af tusinde, der nogensinde når så langt. Men ved de sjældne lejligheder, hvor det virkelig er sket, var den clairvoyantes livsførelse og motiv fuldstændig rent. Selv når alle disse betingelser er til stede, er der stadig en vanskelighed tilbage, for at den inkompetente psykisk begavede kan omsætte en vision fra et højere plan til et lavere.

Alle disse betragtninger understreger naturligvis kun det, der så ofte er pointeret, nemlig nødvendigheden af at alle med psykiske evner skal trænes omhyggeligt af en kvalificeret lærer, før man virkelig kan have tillid til deres iagttagelser og forklaringer.

De diskarnerede

Før de forhold, som diskarnerede mennesker lever under på mentalplanets forskellige underafdelinger, beskrives, er det nødvendigt at få en overordnet forestilling om forskellen mellem rupa- og arupa-planerne. På rupa-underplanerne lever mennesket helt i sin egen tankeverden, fordi det fuldstændigt identificerer sig med personligheden i det liv, der lige er forladt. På arupa-underplanerne er dette menneske simpelthen sin sjæl, som på dette niveau har udviklet tilstrækkelig bevidsthed til at have en forestilling om noget af den udvikling, den har været igennem, og af det arbejde, der skal udføres.

Man skal huske, at *alle* mennesker passerer igennem disse stadier i perioden mellem død og genfødsel, selvom det uudviklede flertal endnu har så lidt bevidsthed om begge typer underplaner, at det ville være mere korrekt at sige, at de drømmer

sig igennem dem. Ikke desto mindre må ethvert menneske bevidst eller ubevidst kontakte mentalplanets højere underafdelinger, inden det kan reinkarnere, og efterhånden som udviklingen skrider frem, bliver denne kontakt mere og mere klar og virkelig. Mennesket bliver ikke alene mere bevidst, men den periode, det tilbringer i virkelighedens verden, bliver også længere, fordi bevidstheden langsomt, men sikkert udvikler sig op igennem systemets forskellige planer.

Det uudviklede menneske har eksempelvis kun begrænset bevidsthed på alle andre planer end det fysiske – samt på det astrale efter den fysiske død. Og det samme kan faktisk siges om mange uudviklede mennesker selv nu om dage. Et lidt højere udviklet menneske begynder at få et kortvarigt ophold på mentalplanet – naturligvis på mentalplanets lavere underplaner – men tilbringer stadigvæk langt den største del af tiden mellem inkarnationerne på astralplanet. Efterhånden som et menneske gør fremskridt, bliver det astrale liv kortere og livet på mentalplanet længere, indtil det – når det har udviklet sig tilstrækkeligt mentalt og åndeligt – passerer gennem astralplanet næsten uden forsinkelse og hurtigt ankommer til mentalplanets underplaner. På dette tidspunkt i udviklingen er sjælens bevidsthed på sit højere plan imidlertid blevet opvækket i betydelig grad, og dens liv på mentalplanet bliver delt i to dele, idet den sidste og korteste del tilbringes på de højere underplaner i kausallegemet.

Denne proces er allerede beskrevet, og den gentager sig. Det skyldes, at livet på de lavere planer lidt efter lidt bliver kortere, mens livet på de højere planer gradvis bliver længere og mere indholdsrigt, indtil det tidspunkt kommer, hvor bevidstheden er blevet en helhed, og mennesket ikke længere er i stand til at lukke sig inde i sin egen verden. Det får øjnene op for de muligheder, livet rummer, og for første gang begynder det at leve et sandt liv. På det tidspunkt, hvor det er nået frem til dette udviklingstrin, har det imidlertid allerede betrådt udviklingsvejen og definitivt taget den fremtidige udvikling i egne hænder.

De egenskaber, der er nødvendige for livet på mentalplanet

Mentalplanets større virkelighed i sammenligning med den fysiske træder klart frem, når man tager de betingelser i betragtning, der kræves for at opnå denne højere livsform. De egenskaber, et menneske skal udvikle i løbet af sit liv, hvis det skal have nogen eksistens på mentalplanet efter døden, er præcis de egenskaber, som hele menneskeheden skal udvikle, integrere og virkeliggøre. Hvis en aspiration eller tanke skal kunne resultere i eksistens på det mentalplanet, skal menneskets dominerende karaktertræk være *uselviskhed*.

Hengivenhed for familie eller venner giver ofte adgang til mentalplanet, og det samme er tilfældet med religiøse følelser. Men det ville være forkert at tro, at alle former for hengivenhed eller religiøsitet kan komme til udtryk på dette plan. Årsagen er, at der findes to varianter af hver af disse egenskaber – en selvisk og en uselvisk. Selvom man måske kan påstå, at det kun er den uselviske hengivenhed, der fortjener betegnelsen hengivenhed.

Der findes en kærlighed, som spontant strømmer ud mod andre, og som intet venter til gengæld – som aldrig tænker på sig selv, men kun hvad man kan gøre for sit medmenneske. Det er denne kvalitet, der skaber en åndelig kraft, som kun kan

komme til udtryk på mentalplanet. Men der findes også en anden følelse, som man nogle gange kalder kærlighed. Den opstår i et krævende og selvoptaget menneske, som først og fremmest ønsker at *blive* elsket. Dette menneske tænker kun på at modtage uden at give, og med eller uden grund vil denne følelse sandsynligvis udvikle sig til jalousi. I kærlighed af den art er der ingen spire til mental udvikling, og derfor vil denne form for kærlighed aldrig udvikle sig til noget, der ligger over astralplanet.

Det samme gælder for den følelse, man møder hos mange religiøse grupper, for deres eneste tanke drejer sig om deres egen sjæls frelse – noget, der tyder stærkt på, at de endnu ikke har udviklet noget, der i det hele taget fortjener at kaldes en sjæl. På den anden side er der den ægte religiøse hengivenhed, der aldrig tænker på sig selv, men kun på kærlighed til og taknemlighed mod Gud eller læreren, og som er opfyldt af et brændende ønske om at gøre noget for Gud eller i Hans navn. Denne følelse resulterer ofte i et langvarigt ophold på mentalplanet. Det er naturligvis uafhængigt af, hvem guddommen eller læreren er, og tilhængere af Buddha, Krishna, Ormuz, Allah og Kristus vil alle få deres løn i form af lyksalighed. Varigheden og kvaliteten vil afhænge af følelsens styrke og motivets renhed, og det har intet at gøre med genstanden for følelsen – selvom det sidste sikkert vil have indflydelse på muligheden af at få undervisning i den højere tilværelse.

Hovedparten af menneskelig religiøsitet såvel som af menneskelig kærlighed er imidlertid hverken helt ren eller helt selvisk. Den kærlighed, der helt er blottet for uselviske tanker eller indskydelser, er yderst sjælden. Men på den anden side kan en kærlighed, der stort set altid er helt ren og ophøjet, nogle gange blive overskygget af et tilfælde af jalousi eller af en forbigående egoistisk tanke. I begge disse tilfælde – såvel som i alt andet – skelner karmaloven – den evige retfærdigheds lov – ufejlbarligt. Et flygtigt glimt af en ophøjet følelse i et mindre udviklet hjerte vil uden tvivl blive belønnet på mentalplanet, selvom der ikke er noget andet i det pågældende menneskes liv, der kan løfte sig op over astralplanet. Og det samme gælder den lavere tanke, der et øjeblik formørkede en ægte kærligheds lys. Den vil udarbejde sin kraft i den astrale verden uden at gribe forstyrrende ind i livet på mentalplanet, som er det sikre resultat af trofast og dybfølt kærlighed i det fysiske liv.

Hvordan kvalificerer et menneske sig for første gang til et liv på mentalplanet?

På de tidlige stadier af menneskets evolution er der mange af de mere tilbagestående sjæle, der aldrig opnår at opleve mentalplanet bevidst, mens et endnu større antal får relativ let kontakt med de laveste underplaner. Alle sjæle skal naturligvis trække sig ind i deres virkelige selv på de højere underplaner, inden de reinkarnerer – men det medfører ikke, at de i denne tilstand vil opleve det, man forstår ved bevidsthed.

Dette emne behandles under omtalen af arupa-planerne – men da det er hensigtsmæssigt at begynde med de laveste af rupa-planerne og langsomt bevæge sig opad, skal der i øjeblikket ses bort fra den del af menneskeheden, hvis liv efter døden praktisk talt er begrænset til astralplanet. Først beskrives de forhold, der møder det menneske, som lige har løftet sig over astralplanet og som for første gang er svagt og flygtigt bevidst i den laveste underafdeling af mentalplanet.

Dette vigtige skridt i den tidlige del af sjælens udvikling kan sandsynligvis tages

på flere måder – men i øjeblikket vil det være tilstrækkeligt at tage en begivenhed fra det virkelige liv som eksempel på en af måderne – et tilfælde, som forskerne fik kendskab til, netop da de udforskede disse forhold. Ved denne lejlighed var det redskab, som de store evolutionære kræfter benyttede sig af, en fattig syerske, der boede i et af de mest triste og uhumske af Londons slumkvarterer – en stinkende smøge i East End, hvor hverken lys eller luft havde let ved at trænge ned.

Hun var naturligvis ikke højt uddannet, for hendes liv havde været en rutinemæssig trummerum med hårdt arbejde under meget ugunstige forhold – men hun var ikke desto mindre en kærlig og hjælpsom kvinde, der var opfyldt af god vilje og venlighed over for alle, hun kom i kontakt med. Hendes bolig var sandsynligvis lige så fattig som alle de andre i smøgen – men den var i det mindste renere og mere ordentlig end de andres. Hun havde ingen penge, hun kunne forære væk, når sygdom gjorde nøden hårdere end sædvanligt for nogle af hendes naboer – men i disse situationer var hun altid parat til at hjælpe, hvis hun kunne få lidt fritid fra sit arbejde.

Hun var faktisk et forbillede for de øvrige fabriksarbejdere, og de kom efterhånden til at betragte hende som en slags hjælpende og barmhjertig engel, der altid var ved hånden i hårde tider eller under sygdom. Efter at have slidt og slæbt dagen lang næsten uden afbrydelse sad hun ofte oppe den halve nat hos nogle af de mange syge, som man altid finder under omstændigheder, der er så ødelæggende for helbredet som i et London-slumkvarter. Og i mange tilfælde var den taknemlighed og kærlighed, som hendes aldrig svigtende medmenneskelighed ansporede til, de absolut eneste højere følelser, de oplevede hele livet.

Da livsforholdene i denne smøge var, som de var, kan det ikke undre, at nogle af hendes naboer døde, og så viste det sig, at hun havde gjort langt mere for dem, end hun selv anede. Hun havde ikke blot ydet dem lidt venlig assistance i deres genvordigheder, men givet dem en meget betydningsfuld impuls, der stimulerede deres åndelige udvikling. Der var tale om uudviklede sjæle, der hørte til en meget tilbagestående gruppe, og som aldrig i nogen af deres tidligere inkarnationer havde sat åndelige energier i bevægelse, og det er kun disse energier, der giver adgang til livet på mentalplanet. For første gang havde de ikke alene fået et ideal, de kunne stræbe efter at nå, men hendes handlemåde havde også givet impuls til ægte, uselvvisk kærlighed i dem. Alene det at opleve så stærk en følelse havde højnet dem og givet dem mere individualitet. Det medførte, at de efter deres ophold på astralplanet for første gang fik adgang til den laveste underafdeling af mentalplanet. Denne oplevelse var sandsynligvis kortvarig og bestemt ikke af en højere type, men ikke desto mindre havde den langt større betydning, end man umiddelbart skulle tro. For når uselvviskhedens åndelige energier først er blevet aktiveret, har selve bearbejdningen af deres resultater på mentalplanet en tendens til at gentage sig. Uanset hvor lille den første udstrømning har været, skaber den en svag tendens til en egenskab i sjælen, der utvivlsomt vil komme til udtryk i det næste liv.

En fattig syerskes milde godgørenhed havde på denne måde givet flere mindre udviklede sjæle den første kontakt til et bevidst åndeligt liv. Impulsen vil vokse sig stadig stærkere i inkarnation efter inkarnation og påvirke deres fremtidige inkarnationer i den fysiske verden. Denne lille episode giver måske en forklaring på, at der i de fleste religioner lægges så stor vægt på det personlige element i velgørenhedsarbejdet – altså den direkte forbindelse mellem giveren og modtageren.

Syvende underplan – det laveste

Det mest karakteristiske ved mentalplanets laveste underplan (som den fattige syerskes omsorg og handlemåde gav hendes naboer adgang til), er, at kærlighed til familie eller venner kommer til udtryk på dette underplan – naturligvis under forudsætning af, at kærligheden er *use/visk*, selvom den er begrænset til en snæver gruppe. Her er der god grund til at være på vagt overfor muligheden for misforståelser. Når det siges, at kærlighed til familiemedlemmer fører et menneske til det syvende og laveste af mentalplanets underplaner mens religiøsitet kvalificerer mennesket til det sjette underplan, er der risiko for, at nogle naturligt forestiller sig, at et menneske, der har udviklet begge disse karakteregenskaber, vil dele sit ophold på mentalplanet mellem disse to underafdelinger. De forestiller sig, at dette menneske først lever en lang og lykkelig periode i "families skød", og derefter bevæger sig ind på det næste og højere underplan for at bearbejde de åndelige kræfter, som de religiøse forestillinger har skabt.

Men sådan forholder det sig ikke! I det nævnte tilfælde vil den pågældende vågne op til bevidsthed på mentalplanets *sjette* underplan, hvor det – *sammen* med de mennesker, det elskede så højt – vil beskæftige sig med den højeste form for religiøs hengivenhed, som den pågældende er i stand til at realisere. Og det er jo rimeligt nok, for det menneske, der er i stand til at praktisere både religiøs hengivenhed og dyb hengivenhed over for sin familie, skal naturligvis belønnes med en højere og bredere udvikling end et menneske med et sind, der kun er modtageligt for indflydelse i én retning. Samme grundregel gælder hele vejen op i systemet. De højere planer omfatter altid de lavere planers kvaliteter, og derfor har beboere på de højere planer næsten altid udviklet egenskaberne i højere grad end menneskene på et lavere plan.

Når det siges, at kærlighed til familien er en karakteristisk egenskab for mentalplanets syvende underplan, skal man ikke konkludere, at kærlighed er begrænset til dette underplan. Det skal forstås sådan, at den, der befinder sig dér efter døden, er et menneske med en karakter, hvor kærlighed til den nærmeste familie har været den højeste egenskab – og det er endda den eneste egenskab, der har kvalificeret dette menneske til et ophold på mentalplanet. På de højere underplaner finder man kærlighed af en langt renere og mere ophøjet type end den kærlighed, man møder på det laveste underplan.

Et af de mennesker, som forskerne først mødte på dette underplan, var et ret typisk eksempel på planets beboere. Mens denne mand levede i den fysiske verden, havde han haft en købmandsforretning. Han var ikke intellektuelt udviklet og heller ikke særlig religiøs, men ganske enkelt en almindelig ordentlig og respektabel småhandlende. Han gik regelmæssigt i kirke, men årsagen var, at det var skik og brug – og derfor var det socialt set det mest passende. Men religionen havde været temmelig tåget og uklar, så det var et område, han ikke rigtigt havde forstand på. Hans religion havde været uden forbindelse med hans daglige liv, og derfor havde han aldrig taget religionen med i sine betragtninger, når han skulle tage stilling til livets problemer. Han var derfor blottet for det, man kan kalde dybtgående religiøsitet, som kunne have givet ham adgang til det næste underplan. Men hans hengivenhed over for sin kone og den nære familie havde været både ægte og varm. Familien havde simpelthen altid været i hans tanker. Når han havde arbejdet fra morgen til aften i sin købmandsforretning, havde det i langt højere grad været for deres skyld end for hans egen. Da han efter den fysiske død havde tilbragt en længere periode på astralplanet, frigjorde han sig langt om længe fra astrallegemet, der var ved at

gå i opløsning. Og efter den "astrale død" vågnede han op på mentalplanets laveste underplan omgivet af alle sine nære og kære.

På mentalplanet var han ikke hverken mere eller mindre intellektuel og åndelig, end han havde været i sit fysiske liv, for døden medfører aldrig en pludselig udvikling af nye evner og egenskaber. De omgivelser, han nu befandt sig i sammen med sin familie, var ikke specielt forfinede, for de repræsenterer kun de højeste idealer af ikke-fysisk glæde, som var identisk med det, han selv havde erfaret i den fysiske verden – men ikke desto mindre var han intenst lykkelig. Og fordi han konstant tænkte mere på sin familie end på sig selv, er der ingen tvivl om, at han var i gang med at udvikle uselviske karaktertræk, der ville blive integreret i hans sjæl som permanente egenskaber, og derfor ville de vise sig i hans karakter i alle fremtidige fysiske liv inkarnationer.

Et andet typisk tilfælde var en mand, der døde, mens hans eneste datter endnu var lille. På mentalplanet havde han hende altid hos sig – og altid, som hun var, når hun var bedst – og han var hele tiden optaget af at forestille sig alle mulige positive scenarier om hendes fremtid.

Et tredje tilfælde var en ung pige, som på mentalplanet var helt opslugt af at forestille sig sin fars mangfoldige forbilledlige egenskaber og planlægge små overraskelser og nye opmuntringer til glæde for ham.

Der var desuden en græsk kvinde, som på mentalplanet tilbragte en enestående lykkelig periode sammen med sine tre børn. Det ene barn var en dreng, og det glædede hende at forestille sig, hvordan han vandt hæder ved de olympiske lege.

I de seneste århundreder har det været bemærkelsesværdigt at iagttage det meget store antal romere, kartaginiensere og englændere på mentalplanets laveste underplan. Det skyldes, at hos borgerne i disse nationer, har den største uselviske aktivitet været forbundet med hengivenhed til familien. Til gengæld har man iagttaget forholdsvis få hinduer og buddhister på dette underplan, og det skyldes, at ægte religiøse følelser for deres vedkommende som regel kom spontant til udtryk i deres daglige liv, og det kvalificerer dem til en tilværelse på et højere plan.

Der var selvfølgelig et næsten uendeligt antal variationer i de tilfælde, der blev iagttaget, og de forskellige udviklingstrin kunne tydeligt ses som varierende grader af lysstyrke, mens variationerne med hensyn til farve viste de egenskaber, som de pågældende hver især havde udviklet. Nogle var elskende som døde, mens deres kærlighed var på højdepunktet, og de beskæftigede sig derfor hele tiden med dette ene menneske, som de elskede, men samtidig udelukkede de alle andre. Der var blandt andre en malaj – en meget uudviklet mand på det trin, man åndsvidenskabeligt set ville betegne som en lavtstående Pitri²² af tredje gruppe – der opnåede at få en lille forsmag på mentalplanet i forbindelse med en datter, som han havde elsket meget højt.

I alle disse tilfælde var det en form for uselvsk kærlighed, der havde givet dem adgang til mentalplanet. Men ellers havde der ikke været andet i deres personlige liv, som kunne komme til udtryk på dette underplan. I de fleste af de tilfælde, der er iagttaget, er tankebillederne af dem, der er genstand for denne kærlighed, alt andet end fuldkomne. Derfor har deres sjæle vanskeligt ved at komme til udtryk

²² Pitri, et sanskritord, der betyder "stamfader". Betegnelse for menneskehedens stamfædre eller forfædre, især med hensyn til første rodrace.

gennem tankebillederne – men alligevel er dette udtryk langt mere fyldestgørende og tilfredsstillende, end det nogensinde har været i det fysiske liv.

I det fysiske liv ser man kun sine venner delvist. Man kender kun de dele af dem, man er i samklang med, mens andre sider af deres karakter praktisk talt er ikke-eksisterende. Samværet og kendskabet til dem på det fysiske plan betyder meget og er ofte noget af det bedste i et menneskes liv. Men dette samvær og kendskab er som regel mangelfuldt, for selv i de meget sjældne tilfælde, hvor man tror, at man både legemligt og sjæleligt kender et menneske, er det kun en del af dette menneske, der er i inkarnation på det fysiske plan, for sjælen rummer langt mere, end man er i stand til at komme i kontakt med. Selvom det ved hjælp af et direkte og fuldstændigt metafysisk syn på mentalplanet ville være muligt for første gang at se vennen i sin totalitet, ville man efter al sandsynlighed være ude af stand til at genkende vennen – for det menneske, man ville se, ville under alle omstændigheder være helt anderledes end det menneske, man elskede og troede, at man kendte.

Man må gøre sig klart, at den dybe kærlighed, der forbinder et menneske med et andet menneskes liv på mentalplanet, er en enorm kraft, der når helt op til det elskede menneskes sjæl, hvorved der fremkaldes en respons. Hvor levende dette svar er, og hvor meget energi det rummer, afhænger af, hvor udviklet dette menneskes sjæl er – men en form for respons vil der altid være.

Sjælen kan naturligvis kun nås i fuldt omfang på sit eget plan – det vil sige på et af mentalplanets arupa-underplaner. Men man er i det mindste langt nærmere på ethvert af mentalplanets underplaner end på det fysiske plan, og derfor kan man under gunstige omstændigheder få et meget dybere kendskab til sin ven, end det nogensinde ville være muligt på det fysiske plan. Årsagen er, at selv under de mest ugunstige forhold på mentalplanet er sjælen og virkeligheden langt nærmere, end nogensinde tidligere.

I forbindelse med dette må to faktorer tages i betragtning. For det første er der den udviklingsgrad, som de to parter hver især har opnået. Hvis den, der er på mentalplanet, føler en stærk kærlighed til den anden og har nået en vis åndelig udvikling, kan mennesket på mentalplanet danne sig et klart og nogenlunde fuldkomment tankebillede af vennen – et billede, hvor vennens sjæl kan komme til udtryk i betydeligt omfang. Men for at kunne benytte sig fuldt ud af denne fordel er det nødvendigt, at denne sjæl selv har nået et ret fremskredent trin i sin udvikling.

Man vil derfor kunne forstå, at der er to grunde til, at billeddannelsen kan være mangelfuld. Det tankebillede, som den afdøde skaber, kan være så uklart og uanvendeligt, at vennen – også selvom vennen er rimeligt udviklet – ikke kan bruge det til ret meget. Og selvom tankebilledet er tydeligt, er vennen måske ikke tilstrækkeligt udviklet til virkelig at kunne gøre brug af det.

I hvert eneste tilfælde vil den kærlige følelse alligevel nå frem til vennens sjæl, og uanset hvilket udviklingsstrin sjælen befinder sig på, vil den straks reagere ved at vise sig i det billede, der er dannet. Hvor effektivt det virkelige menneske kan komme til udtryk igennem tankebilledet, afhænger af disse to faktorer. For det første af billedets kvalitet og for det andet sjælens udviklingsniveau. Men selv det mest mangelfulde billede er skabt på mentalplanet, og derfor er det meget lettere for sjælen at komme i kontakt med billedet end med det fysiske legeme, som i sagens natur befinder sig hele to eksistensplaner længere nede.

Hvis vennen stadig er i inkarnation i den fysiske verden, vil vennen naturligvis være uvidende om, at sjælen glæder sig over denne yderligere manifestation af den anden parts kærlighed – men det har ingen indflydelse på, at strømmen af kærlighed på mentalplanet er tættere på sjælen på kausalplanet end sjælens lavere aspekt i inkarnation.

Det er interessant at iagttage, at da et menneske med lethed på én gang kan træde ind i flere af sine afdøde venners liv på mentalplanet, kan det på samme måde vise sig i forskellige former – og måske endda have et fysisk legeme hernede. Dette forhold er imidlertid ikke mystisk for den, der forstår de forskellige planers indbyrdes relation.

Det er lige så nemt at manifestere sig i flere af disse mentale billeder på én gang, som det er for et fysisk menneske at være bevidst om, at flere forskellige objekter på én gang presses mod forskellige dele af kroppen. Forholdet mellem et plan og et andet er som en dimension til en anden. Enheder i de lavere dimensioner kan aldrig komme på højde med enheder i de højere, og på samme måde kan selv et nok så stort antal af disse manifestationer ikke udtømme sjælens evne til at give respons på dem, der kommer oppefra. Disse manifestationer giver tværtimod en betydelig ekstra mulighed for at opnå udvikling på mentalplanet – en mulighed, som er den direkte følge og belønning i kraft af den guddommelige retfærdigheds lov med hensyn til de handlinger eller egenskaber, der har fremkaldt en udstrømning af kærlighed.

Af alt dette fremgår det klart, at efterhånden som et menneske udvikler sig, bliver dets muligheder større på alle områder. Det får ikke alene større mulighed for at tiltrække sig mange menneskers kærlighed og respekt, men får desuden mange kraftfulde tankebilleder til rådighed på mentalplanet, samt evnen til at give sig til kende gennem hvert enkelt af dem – og evnen til at tage imod indtryk gennem dem tiltager i takt med de fremskridt, der gøres.

Forskerne fik et udmærket eksempel på dette gennem et helt almindeligt tilfælde. Det drejede sig om en moder, der var død cirka tyve år tidligere, og hun havde efterladt sig to drenge, som hun elskede højt. De var naturligvis hovedpersonerne i hendes tankebilleder, og hun tænkte selvfølgelig på dem, som de var, da hun forlod dem – nemlig som drenge i 15-16 års alderen. Den kærlighed, som hun konstant lod strømme ud over disse tankebilleder, virkede som en velgørende kraft, der strømmede ud over de nu voksne mænd i den fysiske verden – men den påvirkede dem ikke i samme omfang. Det var ikke, fordi hun holdt mere af den ene end af den anden, men fordi der var stor forskel på vitaliteten i billederne. Men det var ikke en forskel, moderen kunne se. Hun så dem begge på samme måde, og de var begge to alt, hvad hun kunne ønske sig – men for forskerne var det tydeligt, at der var langt mere livskraft i det ene af disse tankebilleder end i det andet. Da man sporede dette meget interessante fænomen til dets oprindelse, viste det sig, at i det ene tilfælde var sønnen vokset op til at blive en helt almindelig forretningsmand, der ganske vist ikke foretog sig noget specielt negativt, men han var absolut ikke åndeligt indstillet. Den anden var til gengæld blevet til et meget forfinet og kultiveret menneske med høje uselviske aspirationer. Hans liv havde udviklet langt mere bevidsthed i sjælen end broderens, og sjælen selv havde derfor i meget større udstrækning været i stand til at vitalisere det ungdomsbillede af ham, som hans moder havde dannet sig i sin tilværelse på mentalplanet. Der var så at sige mere sjæl i det ene end i det andet, og derfor var det ene billede stærkere og mere levende.

Yderligere forskning afslørede adskillige lignende tilfælde. Det var helt tydeligt, at jo højere en sjæl er udviklet, jo mere fuldkommen kan denne sjæl vise sig i de tankeformer, som vejlederne havde stillet til rådighed. Via disse fyldestgørende udtryk blev sjælen også i stand til mere og mere at få fordel af kærlighedens kraft. Efterhånden som sjælen udvikler sig, bliver disse billeder stadig mere fuldkomne, indtil den når frem til det udviklingstrin, hvor mennesket bliver en mester og derfor kan bruge dem bevidst til at hjælpe og træne sine elever.

Kun på denne måde er bevidst kommunikation mulig mellem de, der stadig er fængslet i et fysisk legeme, og den, der befinder sig på mentalplanet. En sjæl kan som sagt bruge et tankebillede til at overføre et strålende indtryk til en ven, der lever på mentalplanet, og alligevel kan denne sjæl i sin manifestation i det fysiske legeme være helt uvidende om dette og derfor være overbevist om, at det ikke er muligt at kommunikere med den afdøde ven. Men hvis dette menneske har udviklet sin bevidsthed i en sådan grad, at det er blevet ét med sjælen på kausalplanet, og derfor kan bruge sine evner i fuld udstrækning, mens det endnu er i det fysiske legeme, kan dette menneske selv under dette begrænsede fysiske liv opleve, at det stadig er muligt – ligesom før – at stå ansigt til ansigt med sin ven, for døden har ikke bortelimineret den elskede, men kun åbnet den afdødes øjne for det langt bedre og mere omfattende liv, som alle mennesker altid er omgivet af.

Vennens udseende vil stort set være det samme som i den fysiske verden, men alligevel helt anderledes – smukkere og finere. Både i mentallegemet og i astrallegemet er der inde i den ydre æglignende form en kopi af den fysiske skikkelse, for denne form er bestemt af kausallegemet. Den ser nærmest ud som en tågeskikkelse, der er omgivet af en lysere tåge. På mentalplanet er personligheden fra det seneste fysiske liv tydeligt bevaret, og først når bevidstheden har trukket sig helt ind i kausallegemet, smelter denne personlighedsfølelse sammen med sjælen, og for første gang siden sin nedstigning i inkarnation oplever mennesket sig selv som den virkelige og forholdsvis permanente sjæl.

Folk spørger nogle gange, om der på mentalplanet er nogen form for tidsfornemmelse – en vekslen mellem nat og dag eller søvn og vågen tilstand. Den eneste opvågning på mentalplanet er mentallegemets langsomme opvågning på dette plan – efterhånden som mennesket begynder at leve i denne verden. Og den eneste søvn er en form for bevidstløshed, når det langvarige liv på mentalplanet til sidst er til ende. Tidligere blev denne periode beskrevet som en slags forlængelse af alle de lykkeligste timer i et menneskes liv, og selvom denne beskrivelse ikke er helt korrekt – hvad der for øvrigt er tilfældet med de fleste definitioner, som er baseret på de forhold, der hersker på det fysiske plan – kommer den dog sandheden nærmere end opfattelsen af dag og nat. Der er mange forskellige opfattelser af lyksalighed – men søvn og vågen tilstand er ikke en del af dem.

Når mentallegemet til sidst skiller sig helt ud fra det astrale, indtræder der som regel en periode med absolut bevidstløshed – et tidsrum, hvis længde varierer betydeligt. Det svarer til den bevidstløshed, der normalt følger efter den fysiske død. Opvågningen til aktiv mental bevidsthed minder meget om den måde, man vågner på efter en nats søvn. Det minder om de første vågne øjeblikke om morgenen, hvor man nogle gange oplever at føle sig frisk og veludhvilet, selvom tanken endnu ikke er aktiv og kroppen knap nok under kontrol. På samme måde oplever den, der vågner på mentalplanet, først en kortere eller længere periode af intens og gradvis tiltagende lykkefølelse, inden bevidstheden i fuldt omfang bliver aktiv på planet. Når mennesket er blevet helt bevidst om denne lykkefølelse, ser det sig omgivet

af en verden, der svarer til dets egne idealer, og som afslører de forhold, der er kendetegnende for det underplan, det er ankommet til.

Sjette underplan

Det mest karakteristiske ved dette underplan er, at det er her, den antropomorfe²³ religiøse hengivenhed kommer til udtryk. Forskellen på denne form for hengivenhed og religiøsitet, der kommer til udtryk på astralplanets andet underplan, består i, at den førstnævnte er uselvvisk, fordi den pågældende ikke interesserer sig for resultatet af denne hengivenhed, mens den sidstnævnte altid har et håb og ønske om at opnå en eller anden fordel gennem sin religiøsitet. Denne religiøse følelse, der forekommer på astralplanets andet underplan, rummer altid et element af forhandling med de højere magter, mens den religiøse hengivenhed, der løfter et menneske til mentalplanets sjette underplan, aldrig er udtryk for begær.

På den anden side må man skelne mellem den form for religiøs hengivenhed, der hovedsagelig består af jævnlig tilbedelse af en personlig gud, og de endnu højere former for religiøs hengivenhed, der kommer til udtryk gennem udførelse af et eller andet bestemt arbejde for denne Gud. Nogle få eksempler på tilfælde – der er iagttaget på dette underplan – vil måske give en bedre forestilling om forskellen på disse to former for religiøsitet.

Et temmelig stort antal beboere stammer fra de orientalske religioner, og deres mentale evner udvikles på dette underplan. Men her beskæftiger vi os kun med dem, hvor man kunne iagttage den rene, men temmelig blinde og uintelligente religiøse hengivenhed. Her er der tilbedere af Vishnu – både i skikkelse af avataren Krishna og i andre former – samt nogle få Shiva tilhængere. Hver enkelt var indesluttet i en selvskabt skal, der var bygget af deres egne tanker. De var hver især alene med deres Gud og uden tanke for den øvrige menneskehed, dog med undtagelse af de mennesker, de havde elsket i den fysiske verden, og som havde deltaget i denne tilbedelse. Man lagde for eksempel mærke til en Vishnu-dyrker, der var fuldstændig hensunken i ekstatisk tilbedelse af det samme billede af Vishnu, som han havde ofret til i sit fysiske liv.

Nogle af de mest karakteristiske eksempler fra dette underplan findes blandt kvinder, der faktisk udgør et flertal af dets beboere. Der var blandt andre en hindu-kvinde, der havde ophøjet sin mand til et guddommeligt væsen, og hun forestillede sig, at Krishna-barnet legede med hendes egne børn. Men mens hendes egne børn var helt menneskelige og virkelige, var Krishna-barnet ikke andet end et blåmalet træbillede, der var blevet gjort levende. Krishna viste sig også i hendes Himmel i en anden skikkelse, nemlig som en feminin yngling, der spillede på fløjte – men hun var overhovedet ikke forvirret eller betænkelig over denne dobbelte manifestation. En anden kvinde, der dyrkede Shiva, havde forvekslet guden med sin mand og betragtede manden som en manifestation af Shiva, og den ene antog hele tiden skikkelse af den anden. Man iagttog også buddhister på dette underplan, men åbenbart nogle af de mere uoplyste, der primært betragter Buddha som en genstand for tilbedelse end som en stor lærer.

²³ Ved antropomorfisme forstås man forestillingen om en højeste Gud i menneskeskikkelse og med menneskelige egenskaber. Ordet er afledt af den græske betegnelse for menneske, *anthropos*.

Mange af dette underplans beboere tilhører kristendommen. Den ikke-intellektuelle religiøse hengivenhed, som man ser eksempler på blandt uvidende romersk-katolske mennesker og oprigtigt troende "soldater" i Frelsens Hær, minder meget om dem, der allerede er omtalt. Man ser på samme måde disse mennesker hensunken i tilbedelse af Jesus eller hans moder. Man så f.eks. et maleri af Tizian, som forestillede "Marias himmelfart". Maria vises med fremstrakte hænder, der var rettet mod Jesus, mens hun taler med ham. Et andet maleri fra Middelalderen viser en munk. Hans kærlighed og medfølelse med den korsfæstede Jesus var så intens, at Jesu naglemærker kunne ses i hans mentallegeme.

En anden mand, der stod sammen med sin hustru og øvrige familie, så ud som om han havde glemt beretningen om korsfæstelsen og tænkte kun på Jesus, der sad på sin trone omgivet af en stor skare af tilbedere. Hans kærlighed til sin familie var meget dyb – men i sine tanker var han dog mere optaget af at tilbede Jesus, selvom hans opfattelse af ham var så materialistisk, at han forestillede sig, at han igen og igen skiftede mellem et menneske og et lam, der bar et flag – sådan som man så ofte ser det fremstillet på kirkeruder.

Et mere interessant tilfælde var en spansk nonne, der døde i en alder af 19-20 år. På mentalplanet forestillede hun sig, at hun levede på samme tid som Jesus, og at hun fulgte ham gennem den række af de begivenheder, der fortælles om i evangelierne. Og efter Jesu korsfæstelse tog hun sig af hans moder, Jomfru Maria. Hendes forestillinger om Palæstinas landskaber, traditioner og skikke var naturligvis meget unøjagtige, for Jesus og hans disciple var klædt som spanske bønder, mens højdedragene omkring Jerusalem var enorme bjerge, beklædt med vingårde, og oliventræerne var overgroet med gråt spansk mos. Hun forestillede sig, at hun selv til sidst havde lidt martyrdøden og var steget op til Himlen, men kun for igen og igen at genopleve det liv, der havde glædet hende så dybt.

Her vil vi slutte med disse eksempler fra det sjette underplan med et særlig smukt eksempel på et barns liv på mentalplanet. Det handler om en dreng, der døde i en alder af kun syv år. På mentalplanet beskæftigede han med at genopleve de religiøse historier, som hans irske barnepige havde fortalt ham. Det, han holdt allermost af at forestille sig, var, at han legede med Jesus-barnet og hjalp ham med at lave spurve af ler, som Jesus fik til at flyve.

Konklusionen er derfor, at den blinde, ikke-ræsonnerende religiøsitet, som her er blevet omtalt, ikke er i stand til at "løfte" de troende til større åndelige højder, men samtidig skal man huske, at disse mennesker er lykkelige og tilfredse, fordi det, de modtager, altid er det højeste, de er i stand til at værdsætte. Det har desuden en særdeles positiv virkning på deres fremtidige inkarnationer, for selvom religiøs hengivenhed aldrig kan udvikle intellektet, kan den måske skabe en højere form for religiøsitet, der som regel også resulterer i en etisk og moralsk livsførelse. Selvom et menneske, der lever denne form for liv, og oplever et liv på mentalplanet som det, der her er omtalt, vil sandsynligvis ikke gøre hurtigere fremskridt på udviklingsvejen end gennemsnitsmennesket. Men det vil uden tvivl være beskyttet mod mange farer, og det er ret usandsynligt, at det i næste inkarnation vil foretage grovere former for forbrydelse.

Primitive former for tro kan åbenbart føre til positive resultater, og derfor vil det være interessant undersøge, hvilke virkninger, der skabes af den endnu mere primitive materialisme, som desværre er almindelig i Vesten. H.P. Blavatsky har

sagt,²⁴ at en materialist i nogle tilfælde ikke har et bevidst liv på mentalplanet, fordi det materialistiske menneske ikke har troet på et liv efter livet, mens det var i fysisk inkarnation. Det er imidlertid sandsynligt, at nogle af pionererne har brugt ordet "materialist" i en langt snævrere betydning end den, man normalt bruger, for i samme bog påstår H.P. Blavatsky, at disse mennesker overhovedet ikke har mulighed for et bevidst liv efter døden. Men for de mennesker, der arbejder som hjælpere på astralplanet om natten, er det almindeligt kendt, at man der møder mange af de mennesker, der som regel betegnes som materialister, og at de bestemt ikke er bevidstløse.

Engang blev en "stor" materialist opdaget af sin ven på astralplanets højeste underplan, hvor han havde omgivet sig med sine bøger og fortsatte sine studier – næsten som han ville have gjort det på det fysiske plan. Som svar på vennens spørgsmål indrømmede han, at de teorier, han havde haft, mens han levede i den fysiske verden, var blevet modbevist af virkelighedens uimodsigelige logik – men hans egne ateistiske tilbøjeligheder var stadigvæk stærke nok til, at han ikke kunne acceptere det, hans ven fortalte ham om kausalplanet. Alligevel var der uden tvivl meget i denne mands karakter, der kunne udvikles på kausalplanet. Selvom han ikke havde troet, at der er et liv efter døden, stod denne overbevisning ikke i vejen for hans astrale oplevelser – og derfor er der ikke grund til at tro, at overbevisningen på et senere tidspunkt skulle forhindre ham i at udvikle åndelige evner på kausalplanet.

Han var uden tvivl gået glip af meget på grund af sin skepticisme. Hvis han havde været i stand til at forstå religiøsitetens dybere filosofi, ville det sikkert have resulteret i ydmyghed. Alt det, der kunne have været hans, gik han glip af, men hans relativt dybe og uselviske kærlighed til familien og hans ærlige indsats repræsenterer udstrømninger af energi, der skaber resultater. Og det kan ikke ske andre steder end på mentalplanet. Fravær af én form for kraft kan ikke forhindre virkningen af de øvrige.

Et andet tilfælde, drejede sig om et materialistisk menneske, som – da han efter døden vågnede op på astralplanet – troede, at han stadigvæk var fysisk levende, men bare havde en ubehagelig drøm. Heldigvis var der en af hans gamle venner blandt de såkaldte usynlige hjælpere, der fungerer på astralplanet, og han fik til opgave at hjælpe ham. Først troede han naturligvis, at den unge hjælper bare var en skikkelse i hans drøm – men da vennen hentydede til begivenheder, som havde fundet sted, før vennen var blevet født, blev den afdøde overbevist om, at det plan, han befandt sig på, er virkeligt, og han blev meget ivrig efter at få alle mulige oplysninger om planet. Den vejledning, han fik, vil uden tvivl have stor indflydelse på ham, og den vil ikke alene modificere det efterfølgende liv på mentalplanet, men også den næste inkarnation i den fysiske verden.

Når alt kommer til alt, er der ingen grund til at undre sig over de to eksempler – og mange andre – for det er ganske enkelt, hvad man kunne forvente ud fra de erfaringer, man gør på det fysiske plan. På det fysiske plan erfarer man, at naturen aldrig tager hensyn til menneskets manglende kendskab til naturlovene. Hvis man eksempelvis har en forestilling om, at ild ikke brænder, og derfor stikker hånden ind i en flamme, bliver man hurtigt overbevist om sin fejltagelse. På samme måde har et menneskes skepsis med hensyn til et fremtidigt liv heller ingen indflydelse på naturen, og efter døden opdager man, at man har taget fejl.

24 H.P. Blavatsky: *Nøgle til Teosofien*

Den form for materialisme, som H.P. Blavatsky hentydede til, har derfor uden tvivl været væsentligt grovere og mere aggressive end almindelig ateisme. Derfor må det betragtes som helt usandsynligt, at et menneske med en så grov materialistisk livsholdning, skulle rumme kvaliteter, der kræver et ophold på mentalplanet for at kunne bearbejde dem.

Femte underplan

Den mest karakteristiske kvalitet ved dette underplan kan defineres som *religiøs hengivenhed*, der kommer til udtryk i aktivt tjenestearbejde. På dette underplan vil for eksempel det kristne menneske – i stedet for blot at tilbede sin frelser – forestille sig, at det i den fysiske verden arbejder for ham og hans lære. På dette underplan arbejder man først og fremmest med intentioner og planer, der ikke blev realiseret i det fysiske liv. Organisationer, der baserer arbejdet på religiøse ideer, og i øvrigt arbejder med filantropiske målsætninger, virkeliggør hensigterne på dette plan. Man skal være opmærksom på, at jo længere man bevæger sig ind på de indre planer, jo mere komplicerede bliver de enkelte tilfælde. Selvom man omtaler nogle specielle tilfælde, der er karakteristiske for dette plan, vil man for det meste møde variationer og undtagelser, der ikke kan kategoriseres under den almindelige fællesbetegnelse.

Et typisk tilfælde, der lå noget over gennemsnittet, drejede sig om en mand, som arbejdede med at realisere en storstilet plan til forbedring af de lavere sociale klassers levevilkår. Selvom han selv var religiøs, mente han, at det første, der burde gøres for at hjælpe de fattige, måtte være at forbedre deres fysiske situation. Den plan, som han med stor succes og opmærksomhed på alle detaljer var i gang med at udarbejde i sit liv på mentalplanet, var den, der så tit havde strejft hans tanker, mens han levede på det fysiske plan, men som han ikke havde været i stand til at realisere.

Hans ide gik ud på, at hvis han havde været meget rig, ville han opkøbe en mindre produktion for at have fuld råderet over den. Det skulle være en produktion, som måske kun 3-4 andre virksomheder var beskæftiget med. Han forestillede sig, at han kunne opnå store besparelser ved at afskaffe reklame og andre kostbare former for markedsføring og i stedet betale sine medarbejdere en højere løn – og alligevel levere varer til kunderne til samme pris som før. En del af hans plan bestod i at købe et stykke jord, udstykke det og opføre huse til medarbejderne. Til hvert hus skulle der høre en lille have. Når en medarbejder havde været ansat i firmaet i et bestemt antal år, skulle medarbejderen have en andel i virksomhedens overskud, og andelen skulle være stor nok til, at det var muligt at leve af den i alderdommen. Ved at udvikle dette system håbede denne filantrop, at han kunne vise verden, at kristendommen også havde en praktisk side, og på denne måde ville han inspirere medarbejderne til at leve et kristent liv i taknemlighed over de materielle goder, de havde opnået.

Et andet tilfælde – der minder om det ovennævnte – drejede sig om en indisk fyrste. Da han levede i den fysiske verden, havde hans ideal været den guddommelige heltekonge Rama, og han havde forsøgt at forme sit liv og sine regeringsmetoder efter dette forbillede. Imidlertid skete der en række uheldige begivenheder, og derfor var mange af hans planer slået fejl – men på mentalplanet gik alting godt. Alle hans velmente bestræbelser førte til positive resultater – og selvfølgelig var det Rama i egen person, der havde rådgivet og vejledt ham i hans arbejde, og Rama blev nu belønnet med trofast tilbedelse af alle fyrstens hengivne undersåtter.

Man iagttog også et eksempel på personligt religiøst arbejde. Det drejede sig om en kvinde, der havde været nonne, og som ikke havde tilhørt en af de kontemplative ordener. Hun havde åbenbart baseret sit liv på det skriftsted, der lyder: *"Hvad I har gjort imod en af disse mine mindste brødre, har I gjort imod mig"*.²⁵ På mentalplanet levede hun op til dette påbud i hele dets omfang og var altid optaget af at pleje de syge, give de sultne mad og skaffe tøj til og i det hele taget hjælpe de fattige. Det overraskende ved dette tilfælde var, at hver eneste af dem, hun hjalp, straks blev forvandlet til Kristus, som hun herefter tilbad med brændende hengivenhed.

Et tilfælde handlede om to søstre. De havde begge været meget religiøse – men den ene havde været fysisk handicappet, og den anden havde tilbragt et langt liv med at pleje hende. På det fysiske plan havde de ofte snakket om og planlagt det religiøse og filantropiske arbejde, som de ville have udført, hvis de havde været i stand til det, men i livet på mentalplanet havde de "byttet roller". Det var et meget smukt eksempel på livets afbalancerede kontinuitet for mennesker med uselviske formål, for den eneste forandring, døden havde medført, var at fjerne sygdom og lidelse og stimulere det arbejde, der havde været umuligt.

På dette underplan kan man også iagttage en højere form for selvopofrende missionsarbejde. Det er indlysende, at den uvidende religiøse fanatiker aldrig når op til dette plan – men man kan faktisk finde nogle få forbilledlige tilfælde som for eksempel Livingstone, som var optaget af arbejdet med at omvende store folkeskarer til den bestemte religion, som de tilfældigvis var talsmænd for. Et af de mest påfaldende tilfælde, der blev iagttaget, var en muslim, der forestillede sig, at han arbejdede på at omvende verdens regeringer i overensstemmelse med den islamiske tros mest anerkendte principper.

Det ser ud til, at kunstneriske evner også under visse omstændigheder kan løfte et menneske til dette underplan – men her skal der trækkes en klar skillelinje. Den kunstner eller musiker, der ikke har andet formål end det egoistiske ønske om personlig berømmelse – eller som er påvirket af professionel jalousi – udvikler naturligvis ingen kræfter, der kan kvalificere til et ophold på mentalplanet. Den ædleste form for kunst, hvor kunstnerne betragter kunsten som en medfødt evne, der kan bruges til at hjælpe deres medmennesker, kan komme til udtryk på endnu højere planer – men mellem disse to ydertilfælde kan de kunstnere, der praktiserer kunsten for dens egen skyld eller betragter den som et offer, de bringer deres gud, og aldrig tænker på kunstens virkning på deres medmennesker, kan i nogle tilfælde kvalificere sig til dette underplan.

Som et eksempel kan nævnes en religiøs musiker, der simpelthen betragtede sit job som et offer til Kristus. Han havde sandsynligvis ingen anelse om hvilke forandringer, hans sjælsinspirerede kompositioner skabte i mentalplanets stof. Hans entusiasme var hverken spildt eller forgæves, for selvom han selv var uvidende om effekten, var musikken til glæde og hjælp for mange, og virkningerne vil uden tvivl komme til udtryk i hans næste inkarnation i form af endnu større musikalske evner.

Men hvis man ikke udvikler denne mere omfattende stræben efter at hjælpe menneskeheden, vil denne form for et liv på mentalplanet kunne gentage sig næsten i det uendelige. Når man kaster et blik tilbage på de tre underplaner, vil man lægge mærke til, at der i alle tilfælde snarere har været tale om udvikling af kærlighed til familie og venner eller en personlig guddom – end om den mere omfattende og vidtrækkende kærlighed til menneskeheden – en kærlighed, der kommer til udtryk på næste underplan.

²⁵ *Matthæusevangeliet*, 25,40

Fjerde underplan

Aktiviteterne på det højeste af rupa-planerne er så anderledes, at det er svært at samle dem under en enkelt betegnelse. Derfor grupperes aktiviteterne i fire hovedgrupper: 1) Uselvisk stræben efter åndelig kundskab. 2) Filosofisk eller videnskabelig tænkning. 3) Litterære og kunstneriske evner – anvendt til uselviske formål. 4) Aktivt tjenestearbejde for tjenestens skyld. Man vil få en bedre forståelse af den nøjagtige definition af hvert område ved hjælp af nogle eksempler fra hvert område.

De fleste af fjerde underplans beboere tilhører meget naturligt de grupper, der har erkendt nødvendigheden af at opnå åndelig indsigt. På sjette underplan findes som nævnt mange buddhister, men med en religiøst praksis, der kom til udtryk som hengivenhed for og tilbedelse af deres ophøjede lærer i skikkelse af en person. Her på fjerde underplan finder man også grupper af buddhister, men i modsætning til deres trosfæller på sjette underplan, er der her tale om mere intelligente buddhister. Deres højeste stræben drejer sig om at sidde ved mesterens fødder for at blive undervist, og de betragter mest af alt Buddha som en lærer og ikke som et menneske, man skal tilbede.

I deres liv på mentalplanet får de deres højeste ønsker opfyldt. De bliver faktisk undervist af Buddha, og det billede, de har dannet af ham, er ikke en tom form. Det er en mester, der udstråler sand visdom, kraft og kærlighed, som er det, der kendetegner den største af alle verdenslærere. De opnår på denne måde ny viden og større overblik, og virkningen i deres næste inkarnation vil uundgåeligt blive særdeles markant. De vil sandsynligvis ikke kunne huske detaljerne i det, de har lært, selvom de skulle få kontakt med de samme ideer i et senere liv, men emnet vil fange deres opmærksomhed, og instinktivt vil de erkende ideernes rigtighed. Som resultat af denne undervisning vil der blive indbygget en stærk tendens i sjælen til at åbne for et bredere og mere filosofisk syn på tilsvarende emner.

Det er derfor indlysende, at livet på mentalplanet fremmer sjælens udvikling. Der er heller ikke tvivl om den enorme fordel, som opnås af mennesker, der har deltaget i sande, levende og højt åndeligt udviklede læreres vejledning. En mindre udviklet type af denne form for undervisning forekommer i tilfælde, hvor en kendt og åndelig forfatter opleves som en levende personlighed og ven – en idealskikkelse, der udgør en del af den studerendes tankeliv. Dette menneske kan træde ind i den studerendes liv på mentalplanet. I kraft af sin egen højt udviklede sjæl kan forfatteren belive det mentale billede af sig selv for at kaste endnu mere lys over den lære og dens skjulte betydninger, der blev formidlet gennem forfatterskabet.

Mange af de hinduer, der befinder sig på udviklingsvejen, lever deres efterliv på fjerde underplan af mentalplanet – forudsat at deres lærere har været i besiddelse af ægte og sand viden. Nogle få af de mere fremskredne mennesker blandt sufierne og parserne befinder sig også her. Og man finder nogle af de første gnostikere, der har været så åndeligt udviklede, at det har kvalificeret dem til et langvarigt ophold på mentalplanet. Men bortset fra dette forholdsvis lille antal af sufier og gnostikere synes hverken islam eller kristendommen at kunne løfte tilhængerne til dette plan – selvom nogle, der formelt tilhører disse religioner, kan blive ført ind på dette underplan, fordi der i deres karakter findes egenskaber, der ikke er betinget af den lære, som er kendetegnende for deres religion.

I denne region finder man også de mennesker, der seriøst og ivrigt studerer åndsvidenskab, men som endnu ikke har nået det trin, hvor de har erhvervet sig retten

til at give afkald på livet på mentalplanet for at stå til rådighed for menneskehedens udvikling. I denne gruppe var der et menneske, som nogle af forskerne havde kendt personligt, da han levede i den fysiske verden. Det var en buddhistisk munk, der seriøst havde studeret den esoteriske lære, og som længe havde håbet på engang at opnå det privilegium at få direkte undervisning af en mester. Den dominerende skikkelse i munkens liv på mentalplanet var Buddha, men der var desuden to andre mestre, som var Buddhas nærmeste hjælpere. De fortolkede og belyste Buddhas lære. De tre tankebilleder var opfyldt af den kraft og visdom, som er kendetegnende for åndeligt ophøjede væsener. Munken modtog derfor undervisning i esoteriske emner, og det er indlysende, at det vil resultere i, at han i sin næste inkarnation betræder indiviellsens vej.

Et andet tilfælde, som man kan møde på fjerde underplan, belyser virkningen af at nære ubegrundet og fordømmende mistanke. Det drejede sig om en selvopofrende kvindelig studerende, som hen imod slutningen af sit liv var begyndt at føle uberettiget mistillid til sin gamle lærer, H.P. Blavatsky. Det var sørgeligt at se, hvordan denne følelse i udstrakt grad havde lukket af for den højere indflydelse, som hun kunne have haft fordel af i sit liv på mentalplanet. Der var ingen, der havde nægtet hende denne højere indflydelse, men det var udelukkende hendes egen mentale holdning, der til en vis grad gjorde hende uimodtagelig. Det havde hun naturligvis ingen anelse om. Hun var selv overbevist om, at hun havde ægte kontakt til mestrene, men for forskerne var det tydeligt, at hvis det ikke havde været for denne selvskabte begrænsning, ville hun have haft et langt større udbytte af sit ophold på mentalplanet. Hun havde en næsten ubegrænset kærlighed, styrke og indsigt, men hendes utaknemlighed havde lammet hendes evne til at tage imod den.

Den næste gruppe består af mennesker, der har beskæftiget sig med filosofisk eller videnskabelig tænkning. Her finder man mange af de ægte tænkere, der søger viden og indsigt for at kunne oplyse og hjælpe deres medmennesker. De mennesker, som både i Østen og i Vesten spilder tiden med diskussioner og ordkløverier, betragtes ikke som filosofisk studerende, fordi det er en form for diskussion, der er baseret på selvoptagethed og indbildskhed. Disse karakteregenskaber kan aldrig bidrage til en korrekt forståelse af forholdene i Universet, og derfor kan de heller ikke give resultater, som kan bearbejdes på mentalplanet.

Som eksempel på en studerende på dette underplan kan nævnes en af de senere tilhængere af det nyplatoniske system – en mand, hvis navn er blevet bevaret i de optegnelser, der stadig findes fra denne periode. Under hele sit fysiske liv havde han gjort alt for forstå denne skoles lære, og nu beskæftiger han sig på mentalplanet med at løse dens mysterier og komme til forståelse af, hvad den indebærer i relation til menneskers liv og udvikling.

Et andet tilfælde var en astronom, der først havde været ortodokst troende, men som under indflydelse af sine studier lidt efter lidt var gået over til det panteistiske livssyn. I sit liv på mentalplanet fortsatte han sine studier. Han fik viden via de store devaordener, hvorfra indflydelserne fra stjernernes cykliske bevægelser tilsyneladende kommer til udtryk på dette underplan som evigt skiftende glimt af altgennemtrængende levende lys. Han var interesseret i at iagttage de hvirvlende stjernetaget og verdenssystemer. Det var, som om han ledte efter en eller anden uklar ide om formen på Universet, som han forestillede sig som et gigantisk dyr. Hans tanker kom til udtryk i skikkelse af elementale former, der lignede stjerner, og han holdt meget af at lytte til den imponerende rytme i den musik, der strømmede ud som vældige koraler fra de kredsende planeter.

Den tredje form for aktivitet på dette plan er den højeste form for kunstnerisk og litterær stræben, der først og fremmest er inspireret af ønsket om at højne og åndeliggøre menneskeheden. Her finder man de største musikgenier. På dette underplan spiller Mozart, Beethoven, Bach, Wagner og andre musik, der er langt smukkere end selv de mest storslåede, som de komponerede, da de levede på det fysiske plan. De, der fungerer ved fuld bevidsthed på mentalplanet, kan tydeligt høre og fuldt ud værdsætte denne storslåede udstrømning. Men selv de diskarnerede mennesker, der befinder sig på dette plan, og som hver for sig er helt omgivet af deres egen sky af tanker, bliver også stærkt påvirket af lydets højnende og forædlende indflydelse.

Her finder man også malere og billedhuggere, som har udført deres kunstarter med et uselvsk formål. Med deres tanker skaber de hele tiden smukke former, som i virkeligheden er kunstige elementaler. Disse tankebilleder er imidlertid ikke kun til glæde for beboerne på mentalplanet, men de kan også i mange tilfælde opfattes af kunstnere, der er i fysisk inkarnation. De bliver inspireret i udførelse af deres kunst, som gengives på det fysiske plan til forædling af menneskeheden, der kæmper i den fysiske verden.

På dette underplan så forskerne en dreng, der havde været korsanger, og som døde i en alder af fjorten år. Hans sjæl havde været opfyldt af musik og kærlighed til kunsten. Han var stærkt optaget af tanken om, at han gennem sin sang gav udtryk for religiøse længsler hos de mennesker, der fyldte katedralen, og han lod samtidig sin inspiration strømme til dem. Han havde ikke haft kendskab til ret meget andet end sin kunst, men han havde brugt den på en god måde og forsøgt at være menighedens stemme på mentalplanet. Han havde altid ønsket at få mere kendskab til musik og gengive den på en endnu smukkere måde for kirkens skyld. I livet på mentalplanet havde hans ønske båret frugt, for over ham bøjede der sig en mærkelig kantet skikkelse – et billede fra middelalderen – af den hellige Cæcilia. Skikkelsen var skabt af hans tilbedende tanke ud fra et glasmaleri på en kirkerude. Men selvom den ydre form var en dårlig kunstnerisk gengivelse af en tvivlsom kirkelig legende, lå der en levende virkelighed bag den, for den barnlige tankeform var besjælet af en af de ophøjede devaer i sangens hierarki, og den lærte korsangeren en melodi, der var mere storslået end noget, man nogensinde havde kendt i den fysiske verden.

Her iagttog forskerne også en de mere mislykkede eksistenser – for et tragisk fysisk liv efterlader sig nogle gange mærkelige spor selv på mentalplanet. I den verden, hvor alle tanker om elskede mennesker tilsmiler en som venner, tænkte og skrev han i ensomhed. I sit fysiske liv havde han forsøgt at skrive en speciel bog, og derfor ville han ikke bruge sine litterære evner til kun at skaffe sig det nødvendige til livets ophold ved tarveligt bestillingsarbejde – men der var ingen, der interesserede sig for hans bog. Han vandrede fortvivlet omkring i gaderne indtil han en dag døde af sorg og sult. Han havde hele sit liv været ensom. I sin ungdom havde han været venneløs og uden familieforbindelser, og i sit voksenliv havde han kun været i stand til at arbejde på sin egen måde. Han havde afvist alle, der ville hjælpe ham til et andet syn på livets muligheder end det jordiske paradys, han havde længtes efter at skabe for alle.

Selvom der ikke var nogen, han havde holdt af som personlige eller ideelle hjælpere, og som kunne have været en del af hans mentale liv, så han nu det Utopia og de mange mennesker, som han havde drømt om og længtes efter at hjælpe. Glæden over deres glæde strømmede tilbage til ham og gjorde hans ensomhed udholdelig.

Når han reinkarnerer, vil han utvivlsomt vende tilbage med evnen til både at kunne planlægge og fuldføre et projekt.

På dette underplan er der mange, som i løbet af deres liv i den fysiske verden havde dedikeret sig til at hjælpe. Disse mennesker havde i tidligere liv ydet hjælp for at behage en bestemt guddom og ikke for at hjælpe deres medmennesker i nød. På mentalplanet arbejdede de med viden, visdom og udvikling af planer til forbedring af forholdene i den fysiske verden.

Mentalplanets virkelighed

Kritikere, der har en mangelfuld forståelse af åndsvidenskabens udforskning af livet på de indre planer, påstår af og til, at et gennemsnitsmenneskets liv på mentalplanets underplaner ikke er andet end drømme og illusioner, og de konkluderer, at når man forestiller sig, at man lever lykkeligt sammen med sin familie og sine venner eller realiserer sine planer med succes, er man i virkeligheden kun et offer for selvbedrag. Nogle gange sammenligner man det negativt med den "Himmel", som religionerne lover de troende. Der er to svar på denne påstand. For det første: Når man studerer det fremtidige livs problemer, drejer det sig ikke om, hvilken af de to hypoteser, man er følelsesmæssigt tiltrukket af, men hvilken, der er den rigtige. Og for det andet: Når man undersøger de faktiske forhold, så opdager man, at de, der går ind for illusionsteorien, betragter sagen fra et helt forkert synspunkt og derfor fuldstændigt har misforstået forholdene.

Hvad første punkt angår, er det nemt for de mennesker, der har udviklet evnen til at gå ind på mentalplanet ved fuld bevidsthed, at forstå, hvordan virkeligheden forholder sig. Når de har undersøgt omstændighederne, viser det sig, at det, de siger, er helt i overensstemmelse med den forklaring, som visdommens mestre gav gennem H.P. Blavatsky. Den eliminerer dermed teorien om den såkaldte "illusion" og flytter i stedet for bevisbyrden over til modparten. Hvis man i forbindelse med det andet punkt påstår, at den fulde sandhed endnu ikke er kendt af mennesker på mentalplanets lavere underplaner, og at der som følge heraf stadig forekommer illusion, må man åbent og ærligt erkende, at sådan forholder det sig. Men det er ikke illusion i den forstand, som de, der går imod denne påstand, opfatter dette begreb. De oplever som regel, at livet på mentalplanet er mere illusorisk og unyttig end det fysiske – en forestilling, der er i modstrid med kendsgernerne. Det påstås, at fordi man på dette plan selv skaber sine omgivelser, ser man kun en lille del af det. Men på det fysiske plan er den verden, et menneske ser, jo heller ikke hele den ydre verden, men kun det som sanser, intellekt og viden kan opfatte. Det er indlysende, at gennemsnitsmenneskets opfattelse af det, der iagttages, i virkeligheden er forkert, når det lever på det fysiske plan, for hvad ved dette menneske om alle de æteriske, astrale og mentale kræfter, der ligger bag alt, hvad det ser, og som faktisk udgør langt den vigtigste del af det? Hvad ved dette menneske om de "skjulte" områder, som det møder for hvert eneste skridt, det tager? Sandheden er, at det på det fysiske plan – som på mentalplanet – lever i en verden, som det i meget stor udstrækning selv har skabt.

Det siges, at på mentalplanet opfatter mennesket sine tanker som former. Og det er sandt, for på tankens plan er det alene tanker, der er virkelige. På mentalplanet erkender man denne sandhed – hvilket ikke er muligt på det fysiske plan. Spørgsmålet er derfor – på hvilket plan er illusionen størst? De tanker, et menneske

tænker, er virkelige, og derfor er de i stand til at skabe resultater på det fysiske plan. Derfor kan tanker aldrig være andet end positive, fordi der på dette plan kun findes kærlige tanker. Det betyder, at teorien om livet på mentalplanet ikke er andet end resultatet af misforståelser, der afslører et mangelfuldt kendskab til planets forhold og muligheder. Sandheden er, at jo længere man kommer ind på de indre eksistensplaner, jo mere nærmer man sig Den Ene Virkelighed.

Det kan måske hjælpe på forståelsen af, hvor virkeligt livet på mentalplanet faktisk er, hvis man betragter det som resultatet af den periode, mennesket har tilbragt på de to lavere planer. De fleste ved udmærket godt, at deres højeste aspirationer aldrig fuldt ud bærer frugt, og at det derfor kan se ud, som om nogle bestræbelser har været forgæves. Men vi ved også, at det ikke er tilfældet, fordi loven om energiens uforanderlighed i lige så høj grad gælder på de højere planer som på de lavere. Meget af den højere åndelige energi, som et menneske udstråler, vil det ikke opleve i sit fysiske liv, for så længe de højere principper ikke er blevet frigjort fra det fysiske legeme, kan man ikke reagere på disse langt finere subtile vibrationer. På mentalplanet er denne hindring for første gang blevet fjernet, og derfor kan den ophobede energi komme til udtryk, som den evige retfærdigheds lov kræver. Browning har skrevet om det med disse ord:

*Intet godt skal nogensinde gå til spilde –
alt, hvad der lever, skal leve som tidligere.
Det onde er et nul, en intethed,
en stilhed, der indebærer lyd.
Hvad, der var godt, skal fortsat være godt,
og det onde skal erstattes med det samme mål af godt.
På Jorden ser man buernes ruiner,
i Himlen den fuldkomne runding.
Alt, hvad af godt vi her har ønsket,
håbet eller drømt, skal bestå,
dog ikke som et blændværk, men som sig selv.
Alt, hvad der er af skønhed og af godt og hver en kraft,
hvis stemme har lydt, skal leve videre for sangeren,
når evigheden har bekræftet en enkelt times forestilling om det.
Det ophøjede, der viste sig at være alt for højt,
det heltemodige, der var for barskt på Jorden,
den begejstring, der fra Jorden steg mod Himlen, er musik,
sendt op til Gud af kærligheden og af skjalden.
Har Han blot én gang hørt det, skal vi også høre det engang.*

Der er et andet forhold, som også skal tages i betragtning, og det er naturens veltilrettelagte system for livet efter døden. Og det er det eneste, man kan forestille sig, der kan opfylde hensigten med at gøre det bedste for flest mulige. Hvis glæden på mentalplanet kun var af én bestemt art, som det påstås ifølge dogmerne, ville der altid være nogle, der ville blive trætte af den, og andre, som ikke kunne tage del i den – enten fordi deres behov går i en anden retning, eller fordi de ikke har de nødvendige forudsætninger. For slet ikke at tale om at hvis denne tilstand skulle vare evig, ville det være den groveste uretfærdighed at give praktisk talt alle, der går ind på mentalplanet, den samme belønning uden hensyn til, hvad hver især havde gjort sig fortjent til.

Endvidere kan man spørge, om nogen anden metode med hensyn til familie og venner kunne være mere tilfredsstillende. Hvis de afdøde var i stand til at følge skæbnens gang for deres nærmeste i den fysiske verden, ville de umuligt kunne være lykkelige. Hvis de uden at vide, hvordan det var gået dem, selv skulle dø, inden de kunne møde dem, ville de komme til at opleve en smertelig ventetid opfyldt af uro – en periode, der ofte ville komme til at strække sig over en lang årrække, hvor de nære og kære i mange tilfælde ville have forandret sig så meget, at de måske ikke længere ville passe sammen.

Med det system, som naturen har tilrettelagt, undgår man alle disse vanskeligheder. I kraft af de årsager, et menneske skaber i løbet af sit fysiske liv, bestemmer det selv, hvor længe livet på mentalplanet skal vare, og hvordan det skal forme sig. De mennesker, man holder mest af, er man altid sammen med, og der vil aldrig være dårlige vibrationer. Denne lov råder overalt, og andre forestillinger er derfor kun spekulationer.

At give afkald på efterlivet

Studerende i åndsvidenskab har i århundreder vidst, at en af mulighederne for hurtigere at gøre fremskridt består i at give afkald på livet på mentalplanet mellem to inkarnationer og i stedet vende tilbage til det fysiske liv for at fortsætte tjenestearbejdet. Udtrykket er imidlertid ikke særlig heldigt, for man har langt større chancer for at opnå en korrekt forståelse af livet på mentalplanet, hvis man betragter det som det nødvendige resultat af det fysiske liv og ikke som en belønning. I løbet af sit fysiske liv sætter et menneske gennem sine højere tanker og aspirationer noget i gang, der kan betegnes som en sum af åndelig kraft, der vil virke tilbage, når det er nået til mentalplanet. Hvis der kun er lidt af denne kraft, vil den forholdsvis hurtigt være udtømt, og livet på mentalplanet vil blive kort. Men hvis der derimod er udviklet ekstraordinært mange erfaringer, kræves der et tidsrum af tilsvarende længde for at få alt bearbejdet, og derfor bliver perioden på mentalplanet tilsvarende længere.

Efterhånden som et menneske udvikler sig i åndelig retning, vil livet på mentalplanet vare stadig længere – men man må ikke tro, at det vil forsinke menneskets fremskridt eller formindske muligheden for at være til nytte. For alle andre end de højere udviklede sjæle er livet på mentalplanet en absolut nødvendighed, da det kun er under disse forhold, at aspirationer kan udvikles til evner og erfaringer omdannes til visdom. Det fremskridt, sjælen på denne måde gør, er langt større, end det ville være muligt, hvis den ved et eller andet mirakel fik lejlighed til at være i fysisk inkarnation i hele perioden. Det er indlysende, at hvis det var anderledes, ville hele denne naturlov modarbejde sig selv, for jo mere sjælen nærmer sig virkeliggørelsen af sin hensigt, jo stærkere og mere målbevidst vil dens indsats blive for at realisere hensigten, og det kan derfor ikke betragtes som fornuftigt at have denne indstilling til en lov, som man ved, er et udtryk for den mest ophøjede visdom.

Det er ikke alle og enhver, der kan undgå livet på mentalplanet. Karmaloven tillader ikke et menneske at give afkald på noget, det ikke ved noget om, medmindre det er sikkert, at en sådan afvigelse i sidste instans vil være gavnlige. Den almindelige regel er, at man ikke kan opleve mentalplanets lykke, før man har oplevet den i sit fysiske liv – det vil sige, før man har nået det punkt i sin udvikling, hvor man er i stand til at løfte sin bevidsthed til mentalplanet og vende tilbage med en klar erindring om den lyksalighed, der overgår al fysisk forstand.

Med lidt eftertanke vil man indse, at det både er retfærdigt og fornuftigt. Man kan sige, at fordi det i virkeligheden er sjælens fremskridt, det drejer sig om, ville det være nok, når den på sit eget plan forstod nødvendigheden af at give afkald på mentalplanets lykke og tvinge sin personlighed til at handle i overensstemmelse med denne beslutning – men det ville ikke være helt retfærdigt, for selvom nydelsen af mentalplanets lykke tilhører sjælen, er det kun i dens manifestation som personlighed, og det er denne personligheds liv, der fortsætter sit liv på de lavere underplaner af mentalplanet. Før man kan give afkald på alt dette, må personligheden derfor gøre sig klart, hvad det er, den giver afkald på. I denne sag må det lavere tankesind være i samklang med det højere.

Forudsætningen for en sådan erkendelse er naturligvis, at man i sit fysiske liv har opnået bevidsthed på mentalplanet, som svarer til den, man ville have efter døden. Men man må huske, at bevidstheden udvikler sig nedefra og opefter, og at det forholdsvis uudviklede flertal af menneskeheden endnu kun er effektivt bevidst i det fysiske legeme. Astrallegemet er for flertallets vedkommende stadig uformeligt og uorganiseret. I virkeligheden fungerer det blot som en kommunikationsbro mellem sjælen og dens fysiske legeme – ja såmænd bare et legeme, der kan modtage sanseindtryk – men det er endnu ikke et redskab, der er under sjælens kontrol eller er et tilfredsstillende udtryk for de fremtidige evner på dette plan.

Hos de mere udviklede mennesketyper ser man, at astrallegemet er meget mere udviklet, og at bevidstheden potentielt set i mange tilfælde er ret veludviklet – også selvom mennesket i de fleste tilfælde er temmelig selvcentret. Det er stort set kun bevidst om sine egne tanker, og bruger ikke ret meget bevidsthed på sine omgivelser. For at fremskynde den astrale udvikling er nogle få, der er begyndt at studere åndsvidenskab, blevet helt vækket på dette plan, og derfor er de i stand til at bruge deres astrale evner i fuldt omfang, og det har på mange måder været gavnligt for dem.

Det medfører ikke nødvendigvis, at disse mennesker straks – eller endog efter længere tids forløb – kan huske, hvad de foretager sig og oplever i deres astrale liv, mens de befinder sig i den fysiske verden. Som regel kan de af og til huske en smule – men der findes tilfælde, hvor der af forskellige grunde ikke trænger særlig meget erindring om livet på de højere planer igennem til den fysiske hjerne.

Enhver form for klar bevidsthed på mentalplanet indebærer selvfølgelig en endnu højere udvikling, og når det drejer sig om et menneske, der udvikler sig helt normalt og lovmæssigt, kan man ikke forvente at se tegn på denne type bevidsthed, før forbindelsen mellem det astrale og det fysiske er etableret – men under de ensidige og unaturlige forhold, der kaldes "den moderne civilisation", er der tilfælde, hvor der er en anelig grad af bevidsthed på mentalplanet – som desuden er fornuftigt forbundet til det astrale liv – uden at viden om det højere liv når frem til den fysiske hjerne.

Disse tilfælde er yderst sjældne – men de forekommer, og i dem ser man straks muligheden for en undtagelse fra reglen. En personlighed af denne type kunne muligvis være så højt udviklet, at den kunne få mulighed for at opleve mentalplanets ubeskrivelige lykke – og derved opnå retten til at give afkald på den – selvom erindringen om den ikke kan føres længere ned end til det astrale liv. Men fordi personligheden ifølge hypotesen ville være fuldt bevidst om det astrale liv, ville en sådan erindring fuldt ud opfylde retfærdighedens krav, selvom der aldrig ville trænge nogen erindring frem til den vægne fysiske bevidsthed. Det, man først og

fremmest må huske, er, at det er personligheden, der skal overgive sig, og det er også personligheden, der skal opleve mentalplanets lykke og bringe erindringen om den med tilbage til det plan, hvor den fungerer normalt og ved fuld bevidsthed. Men det behøver ikke at være på det fysiske plan, hvis disse betingelser er opfyldt på det astrale. Et sådant tilfælde vil sandsynligvis kun forekomme blandt dem, der allerede er elever på prøve hos en af visdommens mestre.

Det menneske, der stræber efter dette, skal derfor arbejde seriøst med at blive et værdigt redskab for dem, der hjælper verden i arbejdet for større åndelighed – og kaste sig med brændende iver ud i arbejdet for andres åndelige udvikling uden hovmodigt at anse sig for allerede at være i stand til at tage imod så stor en ære, men snarere i ydmyghed håbe på, at mesteren efter et liv eller to med flittigt arbejde, måske vil oplyse, at nu er tiden inde til, at et sådant skridt er blevet en mulighed.

Det højere mentalplan

Fra mentalplanets fire lavere underplaner – rupa-underplanerne – hvor mennesket stadig fungerer i sin forgængelige personlighed, er det nu hensigten at omtale de tre højere underplaner – arupa-underplanerne – som er menneskets virkelige og relativt evige hjem. Her ser mennesket klart så langt, som det i det hele taget kan se, for det har nu løftet sig over personlighedens illusioner og det lavere menneskes forvrængninger. Og selvom bevidstheden måske er uklar, drømmeagtigt, uopmærksom og knap nok vågen, så ser mennesket i hvert fald tingene, som de er – uanset hvor begrænset dette syn måtte være. Bevidsthedsforholdene er så forskellige fra alt, hvad man er fortrolig med i den fysiske verden. Alle de udtryk og begreber, der benyttes af psykologien, er helt ubrugelige og direkte vildledende. Man har betegnet dette rige som "det numerale" til forskel fra "det fænomenale" – det vil sige det *formløse* til forskel fra *formernes* verdener. Men det er alligevel en manifesteret verden, der reelt er *virkelig* i modsætning til de *uvirkelige* lavere tilstande – og den har stadigvæk former på trods af stoffets uhyre finhed.

Når livet på mentalplanet er forbi, venter der endnu en eksistensfase for sjælen, inden den kan genfødes i den fysiske verden – og selvom dette stadie er forholdsvis kortvarigt for de flestes vedkommende, må det ikke overses, hvis man ønsker et fuldstændigt billede af menneskets overfysiske liv.

Mennesket har en helt fejlagtig opfattelse af menneskets liv, for normalt opleves det i brudstykker, og når man gør det, ser man bort fra menneskets egentlige natur og hensigt. Menneskelivet betragtes stort set altid fra det fysiske legemes standpunkt og ikke fra sjælens, og derfor får man et helt forkert syn på helheden. Alle sjælens bevægelser i retning af de lavere planer og tilbage igen er i virkeligheden en stor cirkelbevægelse – men man tager bare et lille stykke af cirkelens lavere bue og betragter den som en ret linje og tillægger dens begyndelse og afslutning en helt urimelig stor betydning. Ingen er opmærksom på cirkelens virkelige vendepunkt.

Tænk et øjeblik på, hvordan det må se ud for sjælen på sjælens eget plan, når den begynder at blive bevidsthed på dette plan. I overensstemmelse med det ønske om manifestation, som sjælen har i sig, og som er programmeret i sjælen af evolutionens lov, som er Logos' vilje, efterligner sjælen Logos' handling ved at manifestere sig på lavere planer.

Under denne proces iklæder sjælen sig stof fra de forskellige planer, som den passerer igennem – det mentale, det astrale og det fysisk-æteriske – det ene efter det andet – imens den roligt og sikkert stræber udad. I den første del af det lille livsfragment på det fysiske plan, er den udadgående kraft stadigvæk stærk – men omkring midtpunktet i denne periode bliver denne kraft (når det drejer sig om almindelige tilfælde) udtømt, og den store indadgående bevægelse begynder.

Der er hverken tale om en pludselig eller voldsom forandring, for der er ikke tale om en vinkel, men stadig om en del af den samme cirkelbue, og den svarer nøjagtigt til aphelium-punktet i en planetbane.²⁶ Det er ikke desto mindre det virkelige vendepunkt i denne lille evolutionscyklus, selvom det hos mennesket som regel ikke markeres på nogen måde. Det blev det i den gamle indiske livsplan, hvor det betegnede afslutningen på den periode i et menneskes fysiske liv, da det var *Grihastha* eller familieoverhoved.

Derefter skulle den pågældende udelukkende bestræbe sig for at føre hele sin kraft indad og mere og mere vende opmærksomheden væk fra fysiske forhold og i stedet koncentrere sig om de højere planers. Her ser man, hvor dårligt nutidens vesterlandske livsforhold er tilpasset åndeligt fremskridt.

På denne evolutionsbue er det punkt, hvor et menneske aflægger sit fysiske legeme, ikke særlig betydningsfuldt – og slet ikke i så høj grad som den næste forandring, som man kunne kalde "den astrale død" og menneskets fødsel på mentalplanet, for den består i virkeligheden kun i, at bevidstheden overføres fra det astrale stof til det mentale i løbet af den samme fortsatte tilbagetrækning, der allerede er omtalt.

Det endelige resultat af et menneskes liv viser sig først, når bevidstheden under denne tilbagetrækningsproces igen bliver centreret i sjælen i menneskets virkelige hjem på det højere mentalplan – kausalplanet. Her kan man se, hvilke nye egenskaber, sjælen har erhvervet sig i løbet af denne relativt korte særskilte periode af evolutionen. Her ser mennesket også et glimt af dette liv i sin helhed. I et øjebliks klarsyn ser sjælen resultaterne af det afsluttede liv og noget af det, der vil følge efter i den kommende inkarnation.

Man kan ikke sige, at det kortvarige klarsyn medfører en viden om, hvordan den næste inkarnation vil forme sig – bortset fra i en meget uklar og generel forstand. Sjælen vil sandsynligvis kunne se hovedformålet med det kommende liv, men visionen vil først og fremmest være af værdi for sjælen som en lektion i det karmiske resultat af *fortidens* handlinger og adfærd. Den giver sjælen en chance, som den benytter sig mere eller mindre af, afhængig af det udviklingstrin, den har nået.

I begyndelsen får sjælen ikke ret meget ud af denne lektion, for bevidstheden er stadig meget uklar og derfor ikke i stand til at forstå realiteterne og de forskellige indbyrdes forhold imellem dem. Men lidt efter lidt bliver sjælen bedre til at vurdere det, den ser, og senere bliver den i stand til at huske disse glimt fra tidligere liv og sammenligne dem med hinanden for på denne måde få en forestilling om det fremskridt, den har gjort på den vej, den skal vandre.

²⁶ Det punkt, hvor planeten er længst væk fra Solen.

Tredje underplan

Det tredje underplan er det laveste af arupa-underplanerne, og det er også det tættest befolkede af alle de regioner, man ved noget om, for her finder man næsten alle de 60 milliarder sjæle, der omfatter den nuværende menneskelige evolution. Og det er faktisk reelt alle – bortset fra det forholdsvis meget lille antal, der er i stand til at fungere på andet og første underplan. Hver enkelt sjæl er repræsenteret af en æglignende form. I begyndelsen er den bare en farveløs og næsten usynlig hinde af den allerfineste substans – men efterhånden som sjælen udvikler sig, begynder dette legeme at udvise en glitrende regnbueglans som en sæbeboble, hvis farver spiller hen over overfladen ligesom de skiftende nuancer, som sollys skaber, når det oplyser vandstøvet fra et vandfald.

Ægformen består af et ufatteligt fint og subtilt stof, der er fyldt med intenst liv, som pulserer af levende ild. I løbet af evolutionen danner stoffet en skinnende kugle af glimtende farver, og dets høje vibrationer sender krusninger af skiftende nuancer ud over overfladen med farvetoner, som ikke kendes i den fysiske verden. De er så strålende, sarte og lysende, at det er helt umuligt at beskrive dem med ord. Man kan tage en egyptisk solnedgangs farver, supplere dem med de fantastiske, bløde farvetoner, der ved aftenstid kan ses på en nordisk himmel, og forestille sig de helt overgår sig selv med hensyn til lys, gennemsigtighed og glans. Og selv da kan ingen, der ikke har set disse skinnende kugler, gøre sig noget begreb om den skønhed, der åbenbarer sig for det clairvoyante syn, når det løftes op til denne overjordiske verdens niveau.

Alle disse kausallegemer er fyldt med levende ild fra et højere plan, som kuglen er forbundet med ved en sitrende tråd af intenst lys, der leder tanken hen på ordene i Dzyans stanzas: *"Gnisten hænger fra flammen ved fohats fineste tråd."* Efterhånden som sjælen udvikler sig og bliver i stand til at modtage mere og mere fra den guddommelige ånds uudtømmelige hav, der strømmer ned igennem tråden som gennem en kanal, udvider den sig og bliver til en bredere passage for denne bølge, indtil den på det næste underplan minder om en skypumpe, der forbinder Himmel og Jord. Endnu højere oppe bliver den selv til en stor kugle, som gennemstrømmes af denne levende substans, indtil kausallegemet ser ud til at smelte sammen med det lys, der strømmer ind. Endnu en gang kommer det til udtryk i ordene i Dzyans stanzas:

"Tråden mellem den tavse vogter og hans skygge bliver stærkere og mere strålende med hver forandring. Morgengryet har forvandlet sig til middagens strålende sollys. 'Det er dit nuværende hjul', sagde flammen til gnisten. 'Du er mig selv, mit billede og min skygge. Jeg har iklædt mig dig, og du er mit vahan²⁷ til dagen, 'Vær med os', da du atter skal blive mig selv og andre, dig selv og mig'."

De sjæle, der er knyttet til et fysisk legeme, kan skelnes fra dem, der er i diskarneret tilstand. Det kan ses på en forskel i typen af de vibrationer, der opstår på kuglernes overflade. På dette plan kan man derfor straks se, om et menneske er i inkarnation på et givet tidspunkt eller ej. Det fremherskende flertal af såvel inkarnerede som diskarnerede befinder sig i en drømmeagtig og kun halvt bevidst tilstand – men der er ikke længere mange med et kausallegeme, der bare er en farveløs hinde. De sjæle, der er helt vågne på dette plan, er bemærkelsesværdige undtagelser. De skiller sig ud fra de knap så strålende skarer, som store stjerner med den største

27 Vahan betyder legeme.

lysstyrke, og mellem disse og de mindst udviklede ser man alle mulige variationer i både hvad angår størrelsen og farvernes skønhed. De repræsenterer på denne måde nøjagtigt det punkt, som den enkelte er nået til i sin evolution.

De fleste af dem har endnu ikke – selv i den bevidsthed, de har opnået – nogen klar forståelse af hensigten med den evolution, de er en del af, og heller ikke af dens love. De søger inkarnation i overensstemmelse med impulsen fra den kosmiske vilje og under indflydelse af *Tanha* – den blinde trang til manifesteret liv. Det har et ønske om at finde en region, hvor de bevidst kan opleve, at de lever, for på de tidligere stadier kan de uudviklede sjæle ikke opfatte de ekstremt hurtige og gennemtrængende vibrationer i deres eget plans uhyre forfinede stof. De stærke og grove, men forholdsvis langsomme bevægelser i det fysiske plans tungere stof er de eneste, der skaber en reaktion hos dem, og det er derfor kun på det fysiske plan, at de har en oplevelse af, at de lever. Det er forklaringen på deres stærke trang til at blive genfødt på det fysiske plan. Deres ønske er på denne måde – for en tid – i overensstemmelse med loven for deres evolution. De kan kun udvikle sig gennem påvirkninger udefra, som de lidt efter lidt vågner op til at respondere på, og dem kan de på dette tidlige stadie kun opnå i det fysiske liv. Deres reaktionsevne vokser ganske langsomt og vågner først op til opfattelse af de højere og finere af de fysiske vibrationer – og endnu langsommere til opfattelse af astralplanets. Gradvis bliver astrallegemet, som indtil da kun har været en bro til overføring af sanseindtryk til sjælen, lidt efter lidt det primære legeme, og bevidstheden centrerer mere i følelserne end i fysiske sansefølelser.

På et senere stadie – men altid ved på samme måde at reagere overfor påvirkninger udefra – lærer sjælene at centrere bevidstheden i mentallegemet – det vil sige at leve i og i overensstemmelse med de mentale billeder, de danner, og på denne måde kan de styre følelseslivet ved hjælp af tanken. På et endnu senere stadie af den lange udviklingsvej bliver centret flyttet til kausallegemet, og sjælene kommer til erkendelse af deres virkelige liv og identitet.

Til den tid finder man dem på et højere underplan end det tredje, og det lavere fysiske liv vil ikke længere være nødvendigt. Men i øjeblikket fokuseres der her på den mindre udviklede majoritet, der stadig som famlende og søgende fangarme i livets ocean udsender personligheder – som er dem selv – på livets lavere planer. Det gør de uden at have nogen anelse om, at deres personligheder er redskaber, der gør det muligt at "suge næring" og vokse op. Da de endnu ikke er bevidste på deres eget plan, ser de intet af hverken fortid eller fremtid. Efterhånden som de langsomt samler erfaring og integrerer den, får de en fornemmelse af, at der er visse handlinger, som hæmmer, og andre, der fremmer, og det viser sig ufuldstændigt i den personlighed, de er forbundet med, i form af en vågnende samvittighed – det vil sige en fornemmelse af, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. Og efterhånden som de udvikler sig, kommer denne fornemmelse mere og mere klart til udtryk i den lavere natur og bliver en stadig mere effektiv vejleder i hele deres adfærd.

Ved at benytte sig af de før omtalte chancer, som de får gennem et glimt af en mere fuldstændig bevidsthed, udvikler de mest fremskredne sjæle på dette underplan sig til et punkt, hvor de er optaget af at studere deres egen fortid, finde frem til de årsager, de før i tiden har sat i bevægelse, og de lærer af dette tilbageblik, sådan at de impulser, de sender nedad, bliver klarere og tydeligere og omsættes til faste overbevisninger og autoritative intuitioner i den lavere bevidsthed.

Det er måske overflødigt at gentage, at man ikke fører rupa-planernes tankebilleder

med sig til arupa-planerne. Al illusion er definitivt forbi, og enhver sjæl kender de sjæle, de åndeligt set er beslægtet med. De ser dem og bliver selv set i den ægte ophøjede natur som sande, udødelige mennesker, der går videre fra liv til liv med alle de bånd intakte, som er knyttet til deres virkelige væsen.

Andet underplan

Fra den tætbefolkede region på tredje underplan, drejer det sig nu om en væsentligt mere sparsomt befolket verden. Det er, som når man forlader en storby og kommer ud i et fredfyldt landdistrikt. Årsagen er, at på det nuværende stadie af menneskehedens udvikling er det kun en lille minoritet, der har løftet bevidstheden til dette højere underplan, hvor selv de mindre fremskredne er klart selvbevidste og desuden er bevidste om deres omgivelser. På dette plan er sjælen – som i hvert fald i et vist omfang kan overskue sin egen fortid – klar over evolutionens formål og metode. Sjælen ved, at den er i gang med et selvudviklingsarbejde, og den opfatter de stadier, som den i sine lavere legemer passerer igennem i sit fysiske liv og i livet efter døden. Den betragter den personlighed, den er forbundet med, som en del af sig selv, og den forsøger at vejlede den, idet den bruger sit kendskab til fortiden som et forråd af erfaring, der kan anvendes til at definere *adfærdsprincipper* – det vil sige klare og permanente overbevisninger om, hvad der fremmer, og hvad der hæmmer. Den sender disse informationer ned i det lavere tankesind og overvåger og styrer tænkeevnens aktiviteter. I den første del af livet på dette underplan lykkes det aldrig for sjælen at give det lavere tankesind en logisk forståelse af grundlaget for de principper, den indprenter – men på dette udviklingsniveau har den helt sikkert held med sig. Abstrakte begreber som sandhed, retfærdighed og respekt bliver til indlysende og dominerende ideer i det lavere mentale liv.

Der findes adfærdsregler, der opretholdes ved hjælp af sociale og nationale sanktioner. De skal vejlede mennesker i det daglige liv, men de kan alligevel blive ignoreret, hvis fristelserne bliver for store, eller på grund af en overvældende bølge af lidenskab og begær. Men der er visse ting, som et udviklet menneske ikke *vil* gøre. Det er ting, der er i modstrid med selve dette menneskes natur. Det vil ikke lyve, forråde eller begå en vanærende handling. Der er bestemte principper, som er blevet indarbejdet i det inderste væsen, og som det er umuligt at gå imod, uanset hvor voldsomt omstændighedernes pres er, og hvor stor den fristelse dette menneske bliver udsat for – for disse kvaliteter er en del af sjælens liv. Selvom det lykkes for sjælen at vejlede sit lavere legeme, er dens kendskab til det og til legemets handlinger ofte alt andet end klart og præcist. Sjælen ser kun de lavere planer som gennem en tåge og forstår i højere grad deres principper end deres detaljer, og en del af dens evolution på dette underplan består i at komme mere og mere i direkte og bevidst kontakt med den personlighed, der så ufuldkomment repræsenterer sjælen på de lavere planer.

Man vil derfor forstå, at det kun er de sjæle, som *målbevidst* stræber efter åndelig udvikling, der lever på dette plan, og at de derfor i temmelig høj grad er blevet modtagelige for påvirkning fra planerne ovenover. Under denne indflydelse bliver tanken usædvanlig klar og skarp – selv hos de mindre udviklede – og i det lavere tankesind kommer det til udtryk som en tendens til filosofisk og abstrakt tænkning. Hos de højere udviklede bliver synet vidtrækkende og omfatter en klar indsigt i fortiden og dermed også en erkendelse af de årsager, der skabte dem, hvordan de kommer til udtryk samt en forståelse af den del af virkningerne, som endnu ikke er blevet udlignet.

De sjæle, der lever på dette underplan, har store udviklingsmuligheder, i den periode, hvor de er frigjort fra det fysiske legeme, for her kan de blive undervist af mere fremskredne sjæle og komme i direkte kontakt med deres lærere. Her foregår undervisningen ikke ved hjælp af tankebilleder. Ved et lysglimt, som det er umuligt at beskrive, springer selve ideens kerne som en stjerne fra den ene sjæl til den anden, og de dermed forbundne tanker viser sig som lysbølger, der strømmer ud fra den centrale stjerne og ikke behøver at komme specielt til udtryk. En tanke er som et lys, man stiller ind i et værelse. Det oplyser alle ting omkring sig, og behøver ingen ord til at beskrive dem.

Første underplan

Første underplan er det mest strålende af den mentale verdens underplaner. Her findes kun få, der stammer fra den nuværende menneskehed, for i denne høje region ser man ikke andre end visdommens og barmhjertighedens mestre og deres indviede elever. Ingen ord kan beskrive den skønhed i form, farve og lyd, som findes her, for i det fysiske sprog er der ingen udtryk, der kan beskrive denne ufattelige stråleglans. Man kan kun konstatere, at alt dette er en realitet – og at den opleves af nogle få fra menneskeheden som et løfte om, hvad andre også skal opnå. Det er frugten af det frø, der blev sået på mere ydmyge steder. Disse ophøjede væsener har fuldført den mentale evolution, og hos dem stråler det højere derfor altid ud gennem det lavere. Personlighedens slør af illusioner er revet fra deres øjne, og de ved, at de ikke er den lavere natur, men kun anvender den som et legeme, der er nødvendigt for at opnå erfaring. Hos de mindre udviklede kan den stadig være stærk nok til at begrænse dem – men de kan aldrig begå den fejltagelse at forveksle legemet med den sjæl, som bruger det. Det sørger de for ved at føre deres bevidsthed ubrudt igennem – ikke alene fra dag til dag, men fra liv til liv. For dem er tidligere liv ikke noget, de ser tilbage på, men noget, der altid er nærværende i bevidstheden og snarere opfattes som ét liv i stedet for som mange.

I denne høje region er sjælen både bevidst om sig selv og om de lavere mentalplaner, og hvis sjælen ønsker at manifestere nogle tankeformer på det mentale underplan, hvor de kære befinder sig, kan sjælen gøre brug af dem i fuldt omfang. På det tredje underplan – og selv i den lavere del af det andet underplan – var sjælens bevidsthed om de lavere underplaner endnu tåget, og sjælens arbejde med tankeformerne var stort set instinktiv og automatisk – men så snart den var kommet rigtigt ind på andet underplan, kom den hurtigt til at se klarere og opfattede med glæde tankeformerne som redskaber, der kunne anvendes af sjælen til at give bedre udtryk for sig selv end gennem personligheden.

Nu da sjælen kan fungere i kausallegemet lys og herlighed, er bevidstheden straks – og i fuldt omfang – aktiv på ethvert sted i de lavere regioner, som sjælen ønsker at rette den imod. Og den kan derfor fuldt bevidst sende yderligere energi ind i enhver tankeform til undervisningsbrug.

Fra mentalverdenen højeste underplan kommer de fleste af de påvirkninger, som visdommens mestre udsender, når de under deres arbejde for menneskehedens evolution påvirker menneskesjælene direkte ved at lade inspirerende energier strømme til dem. Det er energier, der stimulerer deres åndelige udvikling, oplyser intellektet og forædler følelserne. Geniet får de lysende ideer og åndelige anstrengelser bliver vejledt fra dette plan. Ligesom solstrålerne udgår fra et enkelt punkt og oplyser alt

og alle – og hvert levende væsen udnytter dem efter sin egen natur – på samme måde strømmer det lys og det liv, der udgår fra menneskehedens ældre brødre til alle sjæle. Det er de ældre brødres opgave at sprede dette lys, og alle, der modtager det, bruger så meget, som de kan optage – og dermed vokser og udvikler de sig. På mentalplanet – som alle andre steder – består det højeste i at yde aktivt tjenestearbejde, og de, der har fuldført den mentale evolution, er de kilder, der leverer kraften til de mennesker, der er på vej opad.

II. IKKE-MENNESKELIGE

Hvis man vil give en beskrivelse af mentalplanets ikke-menneskelige beboere, bliver man straks stillet overfor uoverskuelige vanskeligheder, for på mentalplanets første underplan kommer man for første gang i kontakt med et plan, der er kosmisk i sin udstrækning. Derfor findes der væsener, som intet menneskeligt sprog kan beskrive. I denne bog vil det måske være bedst helt at se bort fra de enorme skarer af væsener, der har kosmiske funktioner, og indskrænke sig til udelukkende at omtale de beboere, der er kendetegnende for vores egen verdenskædes mentalplan. I bogen om astralplanet, blev gæster fra andre planeter og verdenssystemer heller ikke omtalt. Selvom besøg på astralplanet er sjældnere end på dette plan, er det nok bedst at følge den samme regel i dette tilfælde. Derfor skal der kun siges nogle få ord om planets elementalessens og om de afdelinger af det store devarige, som har en særlig tilknytning til elementalessensen. Det er uhyre vanskeligt alene at forklare disse relativt enkle principper, og derfor vil det forhåbentligt være indlysende, at det ville have været helt umuligt at give en forståelig beskrivelse af andre langt mere komplicerede emner.

Elementalessensen

En mester har engang udtalt, at det er umuligt for alle andre end indviede at forstå forholdene i det første og det andet elementarige – et udsagn, der viser, hvor ufuldstændigt og mangelfuldt ethvert forsøg på at beskrive dem må være hernede på det fysiske plan. Man må først og fremmest forsøge at få så klar en forestilling som muligt om, hvad elementalessens egentlig er. Der er stor forvirring om dette emne – selv blandt dem, der er godt inde i den esoteriske litteratur.

Hvad er elementalessens?

Elementalessens er ganske enkelt en betegnelse for tidligere evolutionsstadier af den monadiske essens, der igen kan defineres som det guddommelige livs udstrømning i stoffet gennem 2. Logos. Før denne udstrømning finder sted på individualiseringsstadiet, hvor der dannes et menneskeligt kausallegeme, er den passeret igennem og har besjælet seks lavere evolutionsstadier, nemlig dyreriget, planteriget, mineralriget og tre elementariger. Under sin besjæling af disse forskellige stadier har man nogle gange kaldt den henholdsvis dyre-, plante- og mineralmonaden, selvom dette udtryk er helt misvisende, for længe før den nåede frem til disse naturriger, er den blevet til ikke én, men mange monader. Man bruger denne betegnelse for at give udtryk for den ide, at selvom differentieringen i den monadiske essens for længst var begyndt, var den endnu ikke nået frem til individualiseringsstadiet. Mens

den monadiske essens passerer igennem de tre store elementalriger, der går forud for mineralriget, og den fylder dem med sin energi, kaldes den "elementalessensen".

Åndens tilsløring

Inden man kan få en forståelse af den monadiske essens' natur og af hvordan den manifesterer sig på de forskellige planer, må man først have et klar billede af, hvordan ånden indhyller sig i stoffet under sin nedstigning. Her drejer det sig ikke om, hvordan planernes stof oprindeligt bliver dannet, men simpelthen om en ny evolutionsbølges nedstigning i stof, der allerede eksisterer.

Forud for denne periode har livsbølgen gennem ufattelige tidsaldre udviklet sig på en måde, som det kun er muligt at have en meget begrænset forståelse af, for den har successivt været indesluttet i atomer, molekyler og celler etc. Men her vil hele den tidligere del af dens gådefulde historie ikke blive behandlet, og der fokuseres kun på dens nedstigning i stoffet på planer, der befinder sig indenfor det menneskelige intellekts rækkevidde, selvom de stadig ligger langt over det rent fysiske plan.

Man må forstå, at når ånden under sit ophold på et eller andet plan – ligegyldigt hvilket – på sin vej nedad i stoffet af sin egen evolutions uimodståelige kraft drives fremad til det næste underliggende plan, skal den for at kunne manifestere sig der i det mindste iklæde sig dette lavere plans atomare stof, indhulle sig i et slør af dette stof som et legeme, og dermed bliver den stoffets sjæl eller belivende kraft. Når den fortsætter sin nedstigning til et tredje plan, må den på samme måde tiltrække noget af planets stof, og dermed får man et væsen med et legeme eller en ydre skal, der består af dette tredje plans atomare stof.

Men den belivende kraft i dette væsen – som man kan kalde dets sjæl – er ikke ånden i den tilstand, som den befandt i sig på det højeste plan. Den er nu en ånd, der er tilsløret af det atomare stof fra det andet plan, som den er passeret igennem. Når den stiger endnu længere ned til det fjerde plan, bliver væsenet endnu mere sammensat, for nu får det også et legeme, der består af det fjerde plans stof. Og det er besjælet af den ånd, der allerede er blevet tilsløret to gange – nemlig af det andet og det tredje plans atomare stof. Da denne proces gentager sig på hvert eneste af solsystemets planer, vil den oprindelige kraft – når den er nået frem til det fysiske plan – være så tæt tilsløret, at det ikke kan undre, at den ofte slet ikke opfattes som ånd.

Man kan eksempelvis forestille sig en utrænnet clairvoyant, der prøver på at undersøge mineralmonaden – den livskraft, der ligger bag mineralriget. Man kan være ret sikker på, at dette menneskes syn er begrænset til astralplanet, og at det selv dér sandsynligvis vil være meget begrænset. For dette menneske vil denne bagvedliggende kraft simpelthen synes at være astral – men den trænedes forsker, som undersøger den ved hjælp af en højere evne, vil se, at det, der af den clairvoyante blev opfattet som astral kraft, blot var atomart stof, der blev sat i bevægelse af kraft, som stammede fra den atomare del af mentalplanet. Den endnu mere fremskredne studerende ville kunne se, at dette atomare mentale stof kun var et legeme, i hvilket noget fra det højeste buddhiske underplan var i virksomhed, mens mesteren ville se, at dette buddhiske stof kun var et legeme for det nirvaniske, og at den kraft, der trådte ind i og virkede gennem alle disse på hinanden følgende slør, faktisk kom fra noget, der lå helt udenfor dette kosmisk-prakritiske plan, og som simpelthen var en af den guddommelige krafts manifestationer.

Elementalrigerne

Den elementalessens, der findes på mentalplanet, udgør det første og det andet af de store elementalriger. En af det guddommelige livs bølger, der i en eller anden fjern tidsalder har fuldført sin nedadgående evolution gennem det buddhiske plan, strømmer ned i kausalplanets første underplan og besjæler enorme masser af det atomare mentale stof og bliver på denne måde til det første store riges elementalessens. I denne tilstand, der er den mest usammensatte, samler den ikke atomerne til molekyler for at forme sig et legeme. Den påvirker dem blot ved sin tiltrækning med en enorm komprimerende kraft. Man kan forestille sig, at kraften – når den på sin vej nedad når frem til dette plan – er helt uvant med planets vibrationer, og i begyndelsen er den ude af stand til at reagere på dem. I løbet af den æoniske tidsalder, som den tilbringer på dette plan, vil dens evolution bestå i at vænne sig til at vibrere på alle de hastigheder, som er mulige på dette plan. Først herefter kan den besjæle og benytte en hvilken som helst kombination af planets stof. I løbet af denne enorme evolutionsperiode vil den have iklædt sig alle tænkelige kombinationer af de tre arupa-underplaners stof, men ved afslutningen af perioden vender den tilbage til det atomare plan, men naturligvis ikke som den var ved processens begyndelse, for den medbringer alle de latente evner, den har vundet.

I den efterfølgende æon strømmer den ud i mentalplanets fjerde underplan – det vil sige i det højeste af rupa-planerne – og trækker noget af dette underplans stof omkring sig som et legeme. Nu er den det andet riges elementalessens i dens mest usammensatte tilstand – men i løbet af sin evolution iklæder den sig ligesom før mange forskellige former, der består af alle tænkelige kombinationer af de lavere underplaners stof.

Man kunne naturligvis forestille sig, at de elementalriger, der findes og fungerer på mentalplanet, på grund af deres højere position, må være længere fremme i deres evolution end det tredje rige, der udgør astralplanet. Men sådan forholder det sig imidlertid ikke. Når man taler om denne evolutionsfase, betyder ordet "højere" ikke som sædvanlig "mere fremskreden", men *mindre*, for her drejer det sig om den monadiske essens på dens nedadgående bue. Fremskridt for elementalessensen betyder derfor nedstigning i stoffet og ikke opstigning mod højere planer, som det er tilfældet for menneskets vedkommende. Hvis den studerende ikke har forstået dette, vil der igen og igen kunne opstå forvirring, og forståelsen af denne del af evolutionen vil derfor blive mangelfuld.

I bogen om astralplanet blev der givet en meget detaljeret beskrivelse af elementalessensens egenskaber i almindelighed, og alt, hvad der her er sagt om antallet af underafdelinger i disse riger og om deres gådefulde modtagelighed for påvirkning gennem menneskers tanker, gælder også for disse områder. Man skulle måske sige et par ord for at forklare, hvordan de syv horisontale underafdelinger af hvert elementalrige er placeret i forhold til de forskellige dele af mentalplanet. For det første elementalriges vedkommende svarer dets højeste underafdeling til det første underplan, mens det andet og det tredje hver for sig er delt i tre dele, som hver rummer en af de elementale underafdelinger. Det andet elementalrige omfatter det lavere astralplan, for dets riges højeste underafdeling svarer til det første underplan, mens det femte, sjette og syvende underplan hver for sig er delt i to dele, som rummer de øvrige.

Hvordan essensen udvikler sig

I bogens første del er der skrevet så meget om tankens påvirkning af den mentale elementalessens, at det nu er nødvendigt at vende tilbage til denne del af emnet. Man må huske, at elementalessensen er endnu mere sensitiv overfor tankevirksomhed på dette plan end på astralplanet, og forskerne har løbende kunnet iagttage den utrolige følsomhed, som den reagerer på overfor selv den mindste tankevirksomhed. Denne evne bliver nemmere at forstå, når man ved, at dens liv er selve reaktionen, og at dens udvikling bliver fremskyndet af dens aktivitet, når mere fremskredne væsener bruger den til tankeprocesser.

Hvis man kunne forestille sig, at elementalessensen et øjeblik var helt upåvirket af tankeprocesser, ville den kunne ses som en formløs sammenhobning af små dansende atomer, der sprudler af et ufatteligt intenst liv. Men elementalessensen ville ikke kunne gøre fremskridt i dens involution i stoffet på den nedadgående bue. Når tanken bruger essensen og aktiverer den, sådan at den på rupa-planerne danner alverdens smukke former, mens den på arupa-planerne ses som glimtende strømme, modtager den tydeligvis en ekstra impuls, der stimulerer dens udvikling, hver gang den bliver gentaget. Hver gang en tanke rettes mod fysiske forhold fra disse højere planer, farer den helt naturligt nedad og iklæder sig de lavere planers stof. Herved bringes den elementalessens – det vil sige det stof, som dens første slør er dannet af – i kontakt med det lavere vibrerende stof, og på denne måde vænnes denne essens til at respondere på lavere vibrationer, og det fremmer i høj grad dens nedstigning i stoffet.

Den bliver desuden stærkt påvirket af musik – ikke mindst af de strømme af smukke harmonier, der allerede er omtalt, og som musikkens ophøjede mestre på disse høje planer lader strømme. Her fortsætter de det arbejde, som de kun lige var begyndt på, da de var inkarneret i den begrænsede fysiske verden.

Man skal også huske den store forskel på tankens storhed og kraft på dette plan og de relativt svage forsøg, som man hernede bærer med betegnelsen "tænkning". Den almindelige tænkning begynder i mentallegemet på de lavere mentale underplaner og iklæder sig under sin nedstigning den astrale elementalessens, som er i overensstemmelse med tanken. Men når et menneske har gjort så store fremskridt, at bevidstheden er aktiv i sjælen på kausalplanet, begynder tanken dér. Den iklæder sig først de lavere mentale underplaners elementalessens og bliver derfor på alle måder langt finere og klarere og mere effektiv. Hvis tanken udelukkende er rettet mod højere ting, kan dens vibrationer være af en så fin karakter, at den overhovedet ikke kan komme til udtryk på astralplanet – men hvis den influerer på dette lavere stof, vil den her få en langt mere vidtrækkende virkning end dem, der opstår nærmere ved tankens eget plan.

Hvis man følger denne ide et trin længere op, ser man den indviedes tanke, der skabes på det buddhiske plan langt over mentalplanet. Her iklæder tanken sig den højeste elementalessens. Mesterens tanke strømmer ned fra selve nirvana belivet med de mægtige og helt ufattelige kræfter fra regioner, som den almindelige menneskehed intet kender til. Jo højere man i tanken stiger op, desto større områder og muligheder for at være til nytte åbner der sig med de enormt forøgede evner. Og man forstår, hvor rigtigt det er, når det siges, at en enkelt dags arbejde på disse planer kan være mere effektiv end tusinde års slid på det fysiske plan.

Dyreriget

På mentalplanet bliver dyreriget repræsenteret af to hovedafdelinger. I den lavere himmelverden finder man de gruppesjæle, som hovedparten af dyrene er knyttet til. Og på det tredje underplan findes man de kausallegemer, der tilhører de relativt få medlemmer af dyreriget, der allerede er blevet individualiseret. Sidstnævnte gruppe er sådan set ikke længere dyr. De er stort set de eneste eksempler, man nu kan se, på helt primitive kausallegemer, for de er uudviklet med hensyn til størrelse og endnu kun meget svagt farvet af de nyfødte egenskabers første vibrationer.

Efter døden på det fysiske og det astrale plan tilbringer det individualiserede dyr som regel et meget langvarigt, men ofte noget drømmeagtigt liv på det lavere mentalplan. Dyrets tilstand i løbet af denne tidsperiode svarer til et menneskeligt væsens på det samme plan – men for dyrets vedkommende er der langt mindre mental virksomhed. Det er omgivet af sine egne tankeformer, selvom det kun oplever dem drømmeagtigt. Tankeformerne vil uden tvivl bestå af billeder af dyrets nære relationer på det fysiske plan i den bedste og mest harmoniske atmosfære. Fordi den kærlighed, der er stærk og uselvvisk nok til at kunne danne et billede af denne kvalitet, også må være stærk nok til at nå det elskede menneskes sjæl og skabe en respons fra den, kan selv de kæledyr, der har været genstand for menneskets venlighed, måske til gengæld yde en lille smule, der kan bidrage til at fremskynde menneskets evolution.

Når det individualiserede dyr trækker sig ind i sit kausallegeme for at afvente den tidsperiode på evolutionens hjul, der vil give det mulighed for at inkarnere som et primitivt menneske, ser det ud til, at det mister næsten al bevidsthed om ydre ting, og at det tilbringer tiden i en slags salig trance, der er præget af dyb fred og tilfredshed. Selv i denne tilstand foregår der utvivlsomt en indre udvikling af en eller anden art, selvom det er svært at fatte, hvad den kan bestå af. Men ét er i hvert fald sikkert – ethvert væsen, der kommer i kontakt med mentalplanet – uanset om det lige har påbegyndt sin menneskelige evolution, eller om det er ved at bevæge sig videre – er livet præget af den højeste grad af lyksalighed, som det er i stand til at opfatte.

Devaerne

Der kan ikke siges ret meget om disse fantastiske og ophøjede væsener med et menneskeligt sprog. Og det meste af det, man ved om dem, er allerede sagt i *Astralplanet*.²⁸ Til oplysning for dem, der ikke har denne bog, skal noget af den almindelige forklaring gentages.

Så vidt man ved, omfatter det højeste evolutionssystem, der navnlig er forbundet med denne planet, de væsener, som hinduerne kalder devaerne, og som andre kalder engle, Guds sønner – etc. De kan faktisk betragtes som et selvstændigt rige, der ligger lige over menneskeheden på samme måde, som menneskeriget ligger over dyreriget – dog med den vigtige forskel, at mens der for et dyr ikke findes nogen anden evolutionsmulighed end den, der går igennem menneskeriget, åbner der sig for det menneske, der har nået *Asekha-trinnet* (den fuldt udviklede mester), flere forskellige udviklingsveje, og denne store devaevolution er kun en enkelt af disse veje.

²⁸ C.W. Leadbeater: *Astralplanet*. Kan frit downloades som e-bog fra VisdomsNettet – www.visdomsnettet.dk

I den orientalske litteratur bliver ordet "deva" ofte brugt om næsten ethvert ikke-menneskeligt væsen. Derfor omfatter ordet på den ene side de højeste af de åndelige kræfter og på den anden side naturånder og kunstige elementaler. Her anvendes ordet kun om det, åndsvidenskaben forstår ved devariget.

Selvom disse devaer står i forbindelse med denne planet, er de ikke begrænset til den, for hele den nuværende verdenskædes syv planeter er som én verden for dem, for deres evolution spænder over et enormt system på syv planeter. Hittil er devaernes hærskarer hovedsageligt blevet rekrutteret fra andre menneskeheder i solsystemet – nogle på et lavere trin end menneskeheden og andre på et højere, for det er endnu kun en lille minoritet af menneskeheden, der er nået til det trin, der giver mulighed for at slutte sig til devaerne. Men på den opadgående udviklingsspiral er der sandsynligvis aldrig nogle fra de talrige grupper, der er passeret igennem en menneskehed, der minder om den, der findes her på Jorden.

I øjeblikket er man ikke i stand til at forstå ret meget med hensyn til devaerne – men det er klart, at det, man kunne kalde formålet med deres evolution, ligger betydeligt højere end menneskeheden. Det skal forstås på den måde, at mens målet for den menneskelige evolution er at nå frem til mesterens udviklingstrin ved afslutningen af den syvende runde, drejer det sig for devaevolutionen om at løfte de mest udviklede til et langt højere trin i løbet af den tilsvarende periode. For devaerne såvel som for menneskene gælder det, at der for de seriøst arbejdende ligger en stejlere, men kortere vej åben til endnu mere sublimе højder – men hvad disse højder indebærer, er noget, man kun kan fantasere om.

Deres grupper

Når devariget studeres nedefra, består det af tre store lavere afdelinger af devaer, der som regel kaldes kama-devaer, rupa-devaer og arupa-devaer – eller astralplanets, det lavere mentalplans og det højere mentalplans devaer. På samme måde som menneskets tætteste og laveste legeme er det fysiske, er en kama-devas laveste legeme det astrale, og denne deva befinder sig derfor nogenlunde samme sted som menneskeheden engang vil befinde sig, når den når frem til "planet F". Og fordi devaen plejer at leve i et astralt legeme, ville den gå ud af dette legeme til højere sfærer i et mentallegeme, ligesom mennesket ville træde ind i et astralt legeme. For devaen – hvis den er tilstrækkeligt udviklet til det – vil det ikke være mere besværligt at træde ind i kausallegemet end for et menneske at brug et mentallegeme. På samme måde vil rupa-devaens sædvanlige legeme være det mentale, for dens bolig er mentalplanets fire rupa-underplaner, mens arupa-devaen hører hjemme på dette plans tre højere underplaner, og den har ikke et tættere legeme end det kausale. Over arupa-devaerne har dette rige fire andre store grupper. De hører hver især til på et af solsystemets fire højere planer. Og langt over og bag devariget findes planetåndernes store skare – men her ville det være malplaceret at beskæftige sig med så ophøjede væsener.

Hver enkelt af dette riges to store afdelinger, der hører hjemme på mentalplanet, rummer mange forskellige grupper – men deres liv er helt anderledes end menneskets. Derfor er der ingen grund til at forsøge at give andet end en helt generel forestilling om det. Det er ikke muligt at beskrive det indtryk, forskerne fik af det, end ved at citere det, en af dem sagde, da man var i gang med udforskningen: *"Jeg får indtryk af en overordentlig ophøjet bevidsthed – en bevidsthed, der er*

smukkere, end ord kan beskrive, men meget gådeguld og vidt forskellig fra alt, hvad jeg nogensinde har følt, og så anderledes end al menneskelig erfaring, at det er håbløst at udtrykke det i ord."

På det fysiske plan er det lige så håbløst at beskrive de ophøjede væseners udseende, for det skifter med hver tankeproces, de følger. I denne afhandling er der allerede sagt et par ord om deres farvesprogs smukke og gådefulde udtryksmåde, og i forbindelse med beskrivelsen af de menneskelige beboere har man måske forstået, at det under visse omstændigheder er muligt for mennesker, der fungerer på dette plan, at lære af dem. Måske husker man, hvordan en af dem besjælede billedet af en helgen i en korsangers liv på mentalplanet og lærte ham en langt mere ophøjet musik, end det fysiske øre nogensinde havde hørt. Og i et andet tilfælde, hvor devaer – der stod i forbindelse med bestemte planetariske indflydelser – havde fremskyndet en bestemt astronoms evolution.

Man kunne beskrive deres forhold til naturånderne, som noget, der på et højere trin ligner menneskets forhold til dyreriget, for ligesom dyret kun kan individualisere gennem samvær med mennesket, kan en naturånd tilsyneladende kun opnå en permanent reinkarnerende individualitet gennem en lignende tilknytning til medlemmer af nogle af deva-ordenerne.

Naturligvis er der intet af det, der er blevet sagt – eller i det hele taget kan siges – om denne store devaevolution, der mere end blot tangerer dette meget omfattende emne. En større uddybning af emnet må overlades til andre, efterhånden som de udvikler bevidsthed om disse højere planer. Men uanset hvor overfladisk og ufuldstændigt det, der er skrevet om denne evolution, er, har det dog givet en svag forestilling om disse herskare af hjælpere. Menneskehedens evolutionære fremskridt vil efterhånden bringe den i bevidst berøring med devariget.

III. KUNSTIGE

Det er ikke nødvendigt at sige meget om dette emne. Mentalplanet er endnu tættere befolket end astralplanet af kunstige elementaler, der dannes af beboernes tanker. Elementalerne eksisterer i en kortere eller længere periode, og når man tænker på, hvor langt mere ophøjet og kraftfuld tanken er på dette plan, og at dens energier ikke alene benyttes af de inkarnerede og diskarnerede menneskelige beboere, men også af devaerne og af besøgende fra højere planer, vil man forstå, at det nærmest er umuligt at overdrive de kunstige væseners betydning. Det er ikke nødvendigt her at gentage det, der allerede er sagt i *Astralplanet* om virkningen af menneskers tanker og om nødvendigheden af at blive bevidst om dem. Under beskrivelsen af forskellen mellem tankens funktion på rupa-planerne og på arupa-planerne er der sagt tilstrækkeligt til at vise, hvordan en kunstig elemental dannes på mentalplanet, og til at give en forestilling om den ufattelige mangfoldighed af forgængelige væsener, der skabes på denne måde – og om det betydningsfulde arbejde, der løbende udføres ved hjælp af dem. Mestre og deres indviede elever benytter sig meget af dem, og det er overflødigt at sige, at de kunstige elementaler, der skabes af disse menneskers kraftfulde tanker, lever væsentligt længere og er langt stærkere end de tanker, der er beskrevet i *Astralplanet*.

SLUTNING

Når man kaster et blik tilbage over det, der her er skrevet, er den fremherskende tanke helt naturligt en ydmyg fornemmelse af, hvor mangelfuldt ethvert forsøg på at beskrive mentalplanets ubeskrivelige liv er, og hvor håbløst det er at forklare det med fysiske ord. Men hvor sørgeligt ufuldkomment forsøget nødvendigvis må være, er det dog bedre end ikke at fortælle noget, for det kan trods alt give læseren en svag forestilling om det, der venter på den anden side af døden. Og selvom læseren ved sin indtræden i salighedens lysende rige, vil finde uendeligt meget mere, end der her er beskrevet, vil det forhåbentlig ikke blive nødvendigt at kassere nogle af de oplysninger, der her er givet.

Som mennesket i øjeblikket er indrettet, har det to principper i sig, som tilhører to planer, der ligger endnu højere end mentalplanet, for mennesket er desuden repræsenteret af *buddhi* på det plan, der af samme grund kaldes det buddhiske, og af *atma* – den guddommelige gnist på solsystemets tredje plan, der som regel kaldes det *nirvaniske*. Hos et gennemsnitsmenneske er disse højeste principper overhovedet ikke udviklet, og under alle omstændigheder er disse planer endnu vanskeligere at beskrive end mentalplanet. Det eneste, man kan sige, er, at på det buddhiske plan begynder alle begrænsninger at forsvinde, og menneskets bevidsthed udvider sig så voldsomt, at det erkender – ikke længere blot teoretisk, men gennem egen erfaring – at alle menneskers bevidsthed rummes af dets egen bevidsthed. Og det fornemmer, at det véd, og at det oplever i absolut fuldkommen samhørighed, hvad andre mennesker rummer, fordi alle mennesker i virkeligheden er en del af det enkelte menneske. Og mens mennesket på det nirvaniske plan går et skridt videre og forstår, at dets egen og andres bevidsthed desuden er ét i en endnu højere forstand, fordi de i realiteten er facetter af Logos' uendeligt mere omfattende bevidsthed – den Logos, i hvem alle *lever, røres og er*. Når "*dugdråben synker ned i det strålende hav*", er det derfor snarere, som om det er omvendt. Det er havet, der skyller ind i dråben, der nu for første gang forstår, at den *er* havet – ikke en del af havet, men hele havet. Det er paradoksalt, aldeles ufatteligt og tilsyneladende umuligt, men alligevel absolut sandt.

Der er dog i det mindste én ting, man *kan* fatte – nemlig at den salige nirvana-tilstand *ikke* – som nogle i deres uvidenhed forestiller sig – er tom intethed. Det er en tilstand med langt mere intens og formålstjenlig aktivitet. Og jo højere mennesket stiger op gennem naturens forskellige planer, jo større og mere vidtrækkende bliver dets muligheder. Uendelig visdom og uendelig kraft medfører alene ubegrænset evne til at tjene, fordi disse egenskaber styres af uendelig kærlighed.

VisdomsNettet
www.visdomsnettet.dk